

Стамен Миловановић

ДУГА НОЋ
ПОД ОРАХОМ

Стамен Миловановић рођен је у селу Дубову 1940. године. Школовао се у Дубову, Београду и Нишу.

Радио је као минер, булдожериста, прецизни механичар, машински техничар и наставник математике, а основе драмске уметности учио је са треће галерије Народног позоришта у Београду.

Књижевним радом почео је да се бави у ђачким данима (Награда листа “Пионир” 1953. Год).

Прву једночинку *Каји слободe* објавио је у Сплиту 1965. која је у његовој режији исте године изведена у Требињу. После тога престао је да се бави књижевним радом.

Писању се вратио тек деведесет пете године трилогијом драма: *Удовичко коло*, *Суноврај* и *Ђавоља варош* (Награда “Драгојло Дудић” за 1998) За драму *Поврајџак* добио је прву награду на конкурсy Фестивала југословенских позоришта у Ужицу 1999. године. Исте године добија поново награду “Драгојло Дудић” за драму *Не њлачи, Пејџра*. Драма *Поврајџак* била је на репертоару Народног позоришта у Ужицу. Дrame *Поврајџак* и *Не њлачи, Пејџра* штампане су у издавачком предузећу “Кадињача” у Ужицу 1999. Године.

Бави се и прозним стваралаштвом. Добитник је награде листа “Наша реч” у Лесковцу (двапут), листа “Топличке

новине” (двапут), награде “Милутин Ускоковић” (Трећа за 2005. и прва за 2006). Афоризме и приче објављивао је у књижевним часописима, Радио Београду, Радио Нишу и дневним новинама.

Драма *Константин* проглашена је на конкурс Удружења драмских писаца Србије за једну од пет најуспешнијих драмских текстова написаних у 2006. години и објављена је у едицији “Савремена српска драма” а драма *Оливера* је на конкурс Удружења драмских писаца Србије одабрана као једна од најуспешнијих драма написаних у 2007. и објављена је у истој едицији.

Добитник је награде Удружења писаца и књижевних преводаца Панчева за 2007. годину на конкурс Удружења за кратку причу.

За драму *Једначење њо звучности* добио је награду “Бранислав Нушић” за 2008. годину, објављена у едицији Удружења 2009. год. На конкурс “Шумадијских метафора” 2009. године добио је прву награду за кратку причу.

Текст драме *Дуѓа ноћ њод орахом* била је у најужем избору за награду на конкурс Стеријиног позорја за 2009. годину, преведена је на енглески језик и објављена у часопису “Сцена”. Има један роман у рукопису.

Живи и ради у Нишу.

СТАМЕН МИЛОВАНОВИЋ

ДУГА НОЋ ПОД ОРАХОМ

ЛИЦА:

ВУКОЈЕ, 75 год.

ЖИВАНА – Вукојева жена, 70 год.

РАДИША – најстарији син њих, 50 год.

БРАНКА – Радишина жена, 45 год.

САША – њихов син, 25 год.

СЛОБОДАН – средњи син Вукојев, 45 год.

ПЕТРА – Слободанова жена, 40 год.

ВУКОЈЕ млађи – њихов син, 20 год.

МИЛИЦА – Вукојева кћи, 48 год.

БОШКО – Миличин муж, 60 год.

ДИМИТРИЈЕ – свештеник

Сцена: Сеоско двориште. У центру сцене су два разграната орахова стабла. Под једним је сто. На њему скоро празна флаша с ракијом окласином затворена, и две чаше. Крај стола клупа и две столице. Недалеко је и неколико пањева за седење. С десне стране сцене је прочеље куће моравског стила, степенице које воде на трем са кога се у кућу улази. Крај степеница дугачка обрамица. Под тремом врата која воде у подрумске просторије у приземљу. О дирек окачена канта за млеко. У дубини сцене ограда од тараба и капија а у даљини обриси планине. На једној страни дрвљаник са секиром забоденом у пањ. Остале домаћинске зграде се више наслућују. Неколико алатки и предмета који дочаравају скромно планинско сеоско домаћинство. Од куће до стола електрични кабл са сијалицом окачен о орахову грану. Повремено, у току игре, падне с грана по неки орах на сцену. Гласови који дочаравају ранојутарњи сеоски амбијент.

Време садашње.

СЦЕНА ПРВА

Живана и Вукоје.

ЖИВАНА: *(Излази из собе на њрем, узима сѝару шерѝу, силази сѝејеницама, ѝрође крај сѝола, засѝане, ѝоѓледа у флашу, ѝође корак – два, осврне се ка ѝрему, ѝриђе сѝолу, извади окласину из флаше, исѝије зѝуѝљај – два, зачеѝи је и осѝави на исѝио месѝио ѝа бришуѝи рукавом усне оде зѝежајуѝи са сцене. Чује се како ваби живину. После краѝкоѝ времена враѝа се назад. Чује се мукање крава. Поѓледа у ѝом ѝравцу)*
 – Сад ћу ја, сад... Сад ће баба Живана да вас помузе...
(Пење се зѝежајуѝи се на ѝрем, осѝавља шерѝу, а узима суд окачен о дирек и хукћуѝи уморно враѝа се, засѝане крај сѝола, колеба се неколико ѝренуѝака, ѝа оде са сцене ѝричајуѝи ѝолуѓласно)
 Сад ће нана своје лепотице... Стрпите се млекуље моје...

ВУКОЈЕ: *(Излази на ѝрем, ѝроѝеѓне се, ѝоѓледа увис као да ѝроцењује какав ће биѝи дан, силазеѝи засѝане на ѝола сѝејениѝиѝа, сѝави шаке крај усѝа и ѝласно неколико ѝуѝа викне)*
 – Голубееее!... О, Голубеее!.. О, Голубеее!...
(Полуѓласно, силазеѝи)
 Жив ли си, бре?...
(Гледа увис ка орасима, ѝрави круз обилазеѝи их ѝоносно)
 Синови моји, високо сте се уздигли, раширили се...
(Сеѝно)
 Ех, да су се и они доле, врсници ваши, тако... Дигли се у висину, а само по једну грану исчепили... Страх ме је... Једну грану олуја очас очепи
(Крсѝеѝи се)
 Не дај, Боже! ... Сачувај ми их, Боже...
(Кида један лисѝ, ѝрља за шакама, ѝриноси лицу и снажно мирише)
 Опија... Душу ми испуни... Е, животе, животе...
(Седа за сѝо, зледа у флашу, заврѝи сумњичаво злавом, сѝа ракију у чашу, сѝавља ѝаклицу циѓарейѝа на сѝо, узима циѓарейѝу и ѝриѝаљује, мераклијски исѝија ракију)

- ЖИВАНА: (*Враћа се носећи ошјежали суд. Прекорно*)
– Ти као да ниси крштен, Вукоје! Сваког јутра глувог Голуба дозиваш ...
- ВУКОЈЕ: – Глувог, па шта!
- ЖИВАНА: (*Прекорно*)
– Ти то мени у инат... Вичеш као сеоски биров ...
- ВУКОЈЕ: – Ма не, бре, Живана... Какав инат? Хоћу да се чује да сам још жив, да ми се паучина није на уста нахватала...
- ЖИВАНА: – О, неће, неће! Неће, не бој се, Вукоје! Од раног јутра их испираш...
- ВУКОЈЕ: – Море, дрмни и ти једну...
- ЖИВАНА: – Ух, таман посла! И овако се саплићем и једва кофу вучем... А хлеб тек треба да умесим...
- ВУКОЈЕ: (*Руком ка комицији*)
– Умеси и за оног јадничка...
- ЖИВАНА: – И њега ли ми товариш на грбачу...
- ВУКОЈЕ: (*Доброћудно*)
– Севап је, бре, Живана... Комшија нам је...
- ЖИВАНА: (*Мрмљајући*)
– Севап... Севап ...
(*Прекорно, йолуљасно*)
Што не отворимо пекару па да цело село намиримо...
(*Гласно*)
Погледај; сва сам се изгрбавила...
- ВУКОЈЕ: – Јеси, вала; као обрамица ...
- ЖИВАНА: (*Увређено – свадљиво*)
– Море, добро да нисам досад пукла колико ми се на плећа ...
- ВУКОЈЕ: (*Шерейски*)
– Е, па, док си на леђа легала није било тако, била си, их!... А сад...
(*Певушећи*)
“Јесен стигла, дуњо моја”...
- ЖИВАНА: – Шта причаш, несрећо! ... Зар те није стид да тако?..
- ВУКОЈЕ: – А, што? Да ме неће чути синови, унучад, комшије можда?... Нема, нема ко, Живана ... Нема... Н е м а... Нико данима сокаком да прође, нико Бога да нам назове, да ме, бар, поштено опсује... Можемо, слободно, и голи по дворишту да идемо...

- ЖИВАНА: – Ууу!.. Ма, ти си скроз – наскроз... Мора да си на псеће сугребе нагазио? Погледај се, дртина...
- ВУКОЈЕ: – Ко дртина?! Ја?
(Кочојерно)
Еј, још је, море, Вукоје...
(Подбочи се рукама о ѿас, ѿа као ѿеѿао крилима, ѿочиње њима да маше и врѿи се у круџ)
- ЖИВАНА: – Боже, подетињалог ли старца!
(Прекорно)
Не кокори се, луда главо! ...
(Идући ка сѿејеницама)
Не заборави да одључиш телад ... Могу да преси-сају...
(Осврне се. Кроз смех)
И не напињи се, богати више, спашће ти панталоне...
(Одлази у кућу)
- ВУКОЈЕ: (Збуњено џледа за њом. За себе, врѿећи незадовољно џлавом)
– Па, јес', само што се нису смакле...
(Саџиње се, узима орах са ѿла, седа за сѿо, ломи џа, чисти и заџледа. Док ѿо ради мрмори мелодију народне ѿесме: "Оѿадај, оѿадај лишиће из џоре". Гледајући очишћен орах)
Прави, правцати мозак!... Море као два... Четири режња у њега , а у човека два... Зато је мудрији... Јакако... Дупло... Где никне ту се укорени. А човек; гурнеш га, а он; откотрља се... Мозак, брајко! Јакако!... Хм... Да...
(Сиѿа ѿиће у чашу и ѿолако исѿија. Пали циџарейу и сѿокојно ѿуши. Замишљено)
Гурнеш га – откотрља се... Е .. Што вичеш, каже. Да не омутавим, да ми се уста не усмрде... А, ја – дртина?.. Море, не да се још Вукоје
(Док ѿоџледом осмаѿира себе оѿеѿ мрмори исѿу мелодију)
Још може Вукоје ... У души сам ја још...
(Поколебано)
Ама ме огледало поједе... Све очекујем да у њему угледам оно своје једро, младалачко лице какво га у себи видим, а оно... увек ме, лица набораног као цигански мехови, мој Петар у њему сачека. ... Пип-нем образе, и онај у огледалу пипа. Ја зурим у њега,

он се бечи у мене. Видим; ја сам, а као да нисам тај, да сам он... Дође ми да га разбијем...

(Кроз уздах)

Е, Петре, мој Петре... Бог да ти душу прости, ти си се бар, уз нас, лепо најживео ...

(Замишљено)

Колико?.. Осамдесет и... Осамдесет и две... Доста, бога ми... Пуно, богато...

(Изненада, њосїаје свесїан својих година)

Како доста?!..

(Забринуїо)

Па ја само што нисам почео да крцкам осамдесету... Јес', мајку му... Е... За коју годину ћу и ја пољубити попа у браду!... Пу, сунце му!... Пу!.. Кад пре прођоше? ... Кад пре минуше?! Где се откотрљаше?... Бем ти живот... Кад протрча?... Ма у праву је био Петар кад је тврдио да све што има крај, ма колико дугачко било, кратко је ... Е, кратко бога ми, Петре, кратко, јакако... Видим сад и ја да је кратко... А мозак; вара ли, вара... Лаже лопурда... Бем ти пре-варанта!...

(Филозофски)

Душа ми жели и хоће... Ама ме имењак...

(Осмехнуїо)

Све ми се чини да ће у пензију...

(Замишљено, њоносно)

А, да смо се, вала, нарадили – нарадили смо се!...

(Врїећи незадовољно главом)

Он у пензију...

(Благо љуїиїио удара шаком њо буїини)

А ја?..

(Погледа ка доксаїу)

А ми? Кад ћемо ми?.. Ма, ја ћу...

(Одлучно)

Хоћу, Бога ми...

(Поколебано)

А, опет, све мислим; рано је... Чини ми се да и сад могу, као некад, вола да ухватим за рогове, да му извијем главу у страну и на леђа преврнем. А оно; телад ме обарају и из руку ми се отимају

(Сеїи се, изненада)

Телад!?. Их, сунце им калајисано, отишла ми од памети!.. Бем ти мој мозак

- (Врџећи незадовољно ѓлавом)
 Ма, ниси ти, Вукоје, више ни за криво дрво...
 (Усџаје и журно идући ка иџиали, кивно виче)
 Голубеее!.. О, Голубееее!..
 (Тихо – за себе)
 Мрдаш ли још, Голубе?!..
- ЖИВАНА: (Излази на џрем џослујући. Чује ѓа и крсџи се)
 – О, Боже!.. Опет мој биров...
- ВУКОЈЕ: (Полуѓласно док излази са сцене)
 У уши те глуве, Голубе...
- ЖИВАНА: (Послује час улазећи у собу, час излазећи на џрем)
 Тишина на сцени, као да је време сџало.
- ГЛАС: (Иза сцене, из даљине)
 – Вукојеее!.. О, Вукојеее!.. Жив ли си, Вукојеее!.. Не чујееем теее!.. Акооо!... Акооо!..
- ЖИВАНА: (Поѓледа у џравицу ѓласа, климајући ѓлавом – иронично)
 – Телали... Ѓаво вас однео... Одавно сте ви...
 Тишина неколико џренуџака.
- ВУКОЈЕ: (Иза сцене, заџомажући)
 – Живана!.. О, Живана!.. Живана!..
- ЖИВАНА: (Уџлашено, са џрема)
 – Вукоје!?!..
 (Силази журно низ сџеџенице, џолуѓласно)
 Куку мени, да л’ га телад покршише... Црни, мој Вукоје...
 (Гласно, џоџрчкујући ка Вукојевом ѓласу)
 Шта је, Вукоје?!.. Ево ме!.. Трчим, трчим, Вукоје!..
- ВУКОЈЕ: (Болно)
 – Пожури, бре, жено!.. Брже, Живана!.. Брже!..
 (Кроз ѓрохоџан смех)
 Спале ми панталоне, Живана!..
- ЖИВАНА: (Наѓло сџане. Подбочи се рукама о џас. Крсџи се и враћа задихано назад, џрилази сџолу, седа уморно, и из флаше исџије добар ѓуџљај. Прекорно)
 – Ма, ти си скроз – наскроз...

Свеџлосна завеса.

СЦЕНА ДРУГА

Све је истио као у првој. Неко друго јуїро.

Живана и Вукоје.

ЖИВАНА: *(Излази из собе на шрем носећи шерїу с храном хучући ѿвременно, силази низ сїейенице, пролази крај сїола, засїане, ѿгледа у флашу, коракне ка њој, прѿдомисли се и жегајући оде у дубину иза сцене. Чује се како мами и храни живину)*

ВУКОЈЕ: *(Излази из куће, прѿшегне се, осмоїри небо, заврїи главом као да са неким нечујни разгвор води, ѿа, осмехнуї, ѿђе низ сїейенице, враїи се, узме клуїу са шрема, донесе је и сїави крај сїола, оїкине један лисї с ораха – прѿрља га шакама, прїмакне их лицу и са задовољсївом дубоко удахне његов мирис. Сасїави шаке крај усїа и као сваког јуїра зове гласно)*

– Оооо!..

(Прѿдомисли се, одмахне руком, седне, узме флашу, ѿодигне је у висину очију и загледа се у њу)

И ти си се примакла крају ... Кад пре испари, сунце ти...

(Сѿда на сїолицу ѿлоукренуї ѿублици, сїавља ѿаклицу цигарейїа на сїо, несїрейїно вади цигарейїу, гледа у прсїе и незадовољно врїи главом док је прїиаљује, с уживањем ѿвлачи први дим. Закашље се, наїшегне гїїљај из флаше)

ГЛАС: *(Из далека, иза сцене)*

– Вукојеее!.. О, Вукојеее!.. Жив ли си, Вукојеее!.. Не чујем те!.. Не чујееем!.. Ако, акооо!..

ВУКОЈЕ: *(За себе)*

– Чућеш, чућеш, Голубе ... Ово ће и глуви да чују...

ЖИВАНА: *(Враћа се. Хукће љуїиїо. Погледа у Вукоја країко и окрене главу на другу сїрану прѿлазећи крај њега)*

ВУКОЈЕ:

– Хукћеш, хукћеш... Још те држи?..

ЖИВАНА: *(Засїане и љуїиїо га ѿгледа, ѿђе колебљиво)*

ВУКОЈЕ: *(Осмехнуїо)*

– Шта си ти, бре Живана – жена или кукумавка?

- ЖИВАНА: *(Сћане. Љућиићо)*
 – Шта сам?..
(Плачно)
 Сад сам: вршалица, дробилица, кукумавка... Оно сам што си од мене начинио, бездушнице...
- ВУКОЈЕ: *(Сића ракију у чашу и исџије је. Правдајући се)*
 – Да се загрејем... Хладњикава ова јутра...
- ЖИВАНА: *(Иронично)*
 – Јес', вала, 'ладна...
(Прекорно)
 Опет си се за флашу ухватио...
(Плачно)
 За што, јадна ја, да се ухватим?
- ВУКОЈЕ: *(Шаливо)*
 – Дрмни, море, и ти једну!
(Сића у друѓу чашу)
 Сву ноћ си хуктала као парњача
(Пружи јој. Кроз смех)
 Узми, поврати пару...
- ЖИВАНА: *(Осћаваља шерџу на њле, љрилази сџолу али чашу не узима)*
 – Како си могао, Вукоје? Зашто нам, бар, телад не остави?
(Плачно)
 Како сад у празну шталу да уђем?
- ВУКОЈЕ: – А ти не улази. Тера ли те ко, а? Не, брате...
- ЖИВАНА: – Терају ме године и навика, бездушнице!
(Плачно)
 Педесет година сам прво марви одлазила... Причала им, тепала им, мазила их као децу своју, а ти?!.. Несрећо, за камене плоче нас раскући...
- ВУКОЈЕ: *(Осмехнућо, љружајући јој љуну чашу)*
 – Послушај ме, жено; обрни је...
- ЖИВАНА: *(Узима чашу и као у инај је искаји)*
- ВУКОЈЕ: – Опа!.. Тако, тако жено! ... Да ти буде јасно, Живана; прво, то нису камене плоче. Мермер! Првокласни мермер, женска главо! Мислиш ли да би нам они онакав споменик подигли?.. Можда некакав... некакав обичан... Тја..

- ЖИВАНА: – Баш ме брига ...
- ВУКОЈЕ: – Е, видиш, мени није свеједно! Хоћу, бре, да се зна да су Вукоје и Живана Миленковић били на овом свету. Да су поштено одживели и изнели свој самар до краја. Хоћу да ми потомци знају одакле су им и какви корени. Да нас се не стиде...
- ЖИВАНА: – Кад умрем могу и у поток да ме баце... Баш ме брига...
- ВУКОЈЕ: *(Шаливо)*
– А, неће тако тебе твој Вукоје!.. Има лепо тамо да те смести... Ни грумен земље нећу да дам да падне на моју Живану...
- ЖИВАНА: *(Погледа га љушшио, заједливо)*
– Охо хо! Ти ћеш мене?... Имам ја децу...
- ВУКОЈЕ: – Имамо, ваљда?.. Да... Е, а где су нам, а?! Годину дана нико, бре, да нам се јави...
- ЖИВАНА: – Имају они своје бригае...
- ВУКОЈЕ: *(Иде за својим мислима)*
– Да имају сетили би се и наших... Хајде, Радиша – разумем га; око куће још петља. Али, доктор је могао. Он бар зна шта у нашим годинама може да се... Нико, нико, бре!... Нико.
- ЖИВАНА: – Њу опет издвајаш! И кад кориш ти њу...
- ВУКОЈЕ: – Милица се рођењем издвојила... Родили смо туђу срећу, жено...
- ЖИВАНА: – Нашу, нашу, Вукоје! Не грешу душу...
- ВУКОЈЕ: *(Помирливо)*
– Добро, де – наша је... Ама, и није почим је женско...
- ЖИВАНА: – Како нам се који син рађао, ти си му орах намењивао и пред кућом садио. А за Милицу – иза куће – јабуку...
- ВУКОЈЕ: – И мој деда и отац су тако: за мушко; зна се – орах. Корење у дубину да пушта, да се разграна. Тврд да је!.. За женско – и то се зна; јабуку. Јакако. Да буде једра, румена, родна и... И слатка да је.
(Сийа у чаше)
Код Миленковића је вазда било тако... Јакако... Него, да оборимо још по једну, а?! Седни, не деверуши ми над главом!

- ЖИВАНА: – Море, убила те, дабогда! Боље да си нам отров насуо
(Узима чашу и седа на ѿањ ѿодаље од њеџа)
- ВУКОЈЕ: (Помирљиво)
– Хајде де, не љути се. Волим ја и Милицу, али није то тојага на коју могу да се ослоним.
- ЖИВАНА: (Прекорно)
– Хтео си ти и трећег сина... Знам те, Вукоје, као стару пару те знам.
- ВУКОЈЕ: – Признајем; желео сам. Три ораха пред кућом – дебља ѿадовина...
(Шерейски)
Ех, да ми је уз ону снагу била и ова памет, сад би овде орахова шума роморила...
- ЖИВАНА: (Кивно – освейнички)
– Ама ти се изјаловило !
(Исија ракију, усѿаје, намерно џурне ноћом клују, ѿреврне је и ѿође ка кући)
- ВУКОЈЕ: (Пољледа у ѿреврнују клују. Као ѿрејећи)
– Не изазивај џавола, Живана!.. Стани!
- ЖИВАНА: (Засѿане. Полуокренуѿа њему, џледа џа уѿишћно)
- ВУКОЈЕ: (Помирљиво)
– Добро, де... Јеси ли се наричала?... Хм... Да... Него, знаш шта; прикољи два – три пилета за супу!
- ЖИВАНА: (Иронично)
– Е?!..
- ВУКОЈЕ: (Озбиљно)
– Нема ту; „Е“!.. Имаћемо госте на ручку...
- ЖИВАНА: – Какве госте?
- ВУКОЈЕ: (Заћонейћно)
– Госте..
(Колебљиво)
Па... Знаш, мајку му, шта су гости!
(С олакшањем)
Раднике што нам споменик постављају, гробове копају...
- ЖИВАНА: (Заѿањено)
– Какве гробове, Бог те убио?! Ниси, ваљда и то!...

- ВУКОЈЕ: *(Шаљиво)*
– Наше. Лепе, циглом озидане...
- ЖИВАНА: *(Враћа се сїолу)*
– Бог с тобом и свети анђели! Где си чуо да се за живе раке копају?... Хајде, споменик, то многи у селу... Али... Шалиш се, Вучино?
- ВУКОЈЕ: *(Шаљиво)*
– Кад ти тамо одеш, од туге нећу моћи будак у руке да узмем... И? Неће, жено, имати ко да ископа...
- ЖИВАНА: – Кад се пре напи, човече!?! Паметан човек се ни срећи гласно не радује, а ти несрећу призиваш и широм јој велику капију отвараш...
(Приђе сїолу и узима флашу. Пође)
- ВУКОЈЕ: – Остави то!.. Врати!.. Каква несрећа? Ја видим оно што ти нећеш и не желиш да видиш...
(Тврдо)
Знам ја...
(Помирљиво)
Иди и уради како рекох; супу и чорбу. Драгомир ће прасца на ражањ, пиво и вино је у подруму... И... И, зготови повише, може још неко да наиђе...
- ЖИВАНА: *(Гледа ѓа дуго, осїавља флашу, слеже раменима, одлазећи у кућу)*
– Ти ниси сам... Отрула те дабогда... Полудео човек... Где се чуло, видело... О!..
- ВУКОЈЕ: *(За себе, љолуљасно)*
– Е, ово моје има да се чује, види и памти... Јакако!
(Кивно)
Има, бре, док је Миленковића да се препречава...
(Полако, мераклијски, исїија из чаше. Покушава безусїеино неколико љуїа љрсїима да извуче циѓарешу из куїије. Гледа их)
Чворови... И ви ми отказујете, а?... Као туђи да сте...
- ЖИВАНА: *(Излази из куће, силази сїеїеницама. У руци јој велики нож. Пролазећи крај Вукоја)*
– Је л', мора два?
- ВУКОЈЕ: *(Док љролази крај њеѓа. Шаљиво)*
– Даље с тим ножем, жено!.. Одби'!.. И; одабери масније...

ЖИВАНА: *(Одлазећи ка живинарнику)*
 – Излизало ти време и оно мало соли што си имао у тинтари... Куку, јадна, шта дочека моја седа глава!.. За живе гробови?!.. О!... Да си шашав то сам одувек знала, али... Ма, начисто си поманитао...

ВУКОЈЕ: *(За њом)*
 – Не звоцај, него пожури!

Чује се како узнемирено крешће кокошке.

ВУКОЈЕ: *(Очићо нервозан, не зна чиме да се ујосли. Усћане, седне, ња ойейћ усћане. Пали цићарейћу иако му је једна већ у њејљари на сћолу)*

Звук аућиа у доласку.

ВУКОЈЕ: *(Подиже оборену клућу, њремешћиа с једноћ на дрући крај)*
 – Ето их... Е, сад се држи, Вукоје...

ЖИВАНА: *(Враћа се. Носи две заклане кокошке)*

Иза сцене: Аућо се њриближава. Сћиаје. Гаси се моћор. Оћварају и заћварају враћиа.

Исћи, Радиша, Бранка и Саша.

БРАНКА: *(Иза сцене њочиње да нариче)*
 – Јој, Вукоје, домаћине!.. Јој темељу куће наше!.. Јој!.. Јој, свекре мили!.. Јој!..

ЖИВАНА: *(Трѓне се изненађено, окрене се ка ѓласу, баци кокошке и нож и њожури ка кайћји. Ућлашено)*
 – Вукоје!?!.. Вукоје, чујеш ли?!.. Децо!.. Деца наша!.. Леле мене... Шта је ово?!
(Поћрчкујући одлази иза сцене ка ѓласовима)

ВУКОЈЕ: *(Усћане, ња седне неколико њућиа)*
 – Радишини... Бранка прва запевала...

БРАНКА: *(Иза сцене)*
 – Пусти ме, Радиша, да за свекром, као за оцем ... Јој, Вукоје, домаћине!.. Ко ће да нас сад пресретне, ко ће тужне да дочека?!..

ЖИВАНА: *(Иза сцене)*
 – Бранка?!.. Зашто, дете?!.. Стани, немој!.. Аман, шта вам је?!..

- РАДИША: *(Иза сцене)*
– Нека нариче, ред је... Како тако напречац, мајко?... Зар Вукоје да нам умре?... Јао, Боже!..
- ЖИВАНА: – Који Вукоје?...
- РАДИША: – Наш. Тата, мајко
- ЖИВАНА: – Није!.. Ма, није Вукоје, сине... Не дао Бог!.. О, црна ја!... Тутите, децо!... Грешка... Сигурно нека грешка... Жив је ... Жив је, Милице ми!.. Не узбуњујте село...
(Тихо им нешїо ѓрича док излазе на сцену)
- Док иду ка сїолу.*
- РАДИША: *(Носи венац)*
– Ма немој?!.. Сигурно?... А ми смо телеграм добили!.. О људи моји, људи моји ... Жив, кажеш?... Ма... Ма, то мора да је он...
- БРАНКА: *(Носи свежањ свећа. Обучена у црно)*
– Није умро?!.. Е?... Како?... Стварно?!.. Па, ви сте... О, Боже, свашта... Хајде, Радиша, да се вратимо кући! ...
(Окрене се ка кайїји као да ће да се вратїи)
- САША: – Шта ти је, мајко?... Вама као да је криво што деда није?... Какви сте то људи! ..
- РАДИША: *(Љуїиїїо, даје му венац)*
– Узми и не причај, немој да се на теби сломе кола...
- САША: *(Као увређено)*
– Зар сам је крив што?...
(Узима венац)
Лично ћу га деди уручити...
- РАДИША: *(Пољледа га ѓреїећи)*
- ВУКОЈЕ: *(Пође им у сусреїї, ѓа сїане. Шака над челом као шїїиїї од сунца. Као изненађено)*
– О!... Откуда ви, децо?
- РАДИША: *(Сїоји и ѓледа га. Колебљиво)*
– Ти!?!.. Ти ли си то, Вукоје?... Е, Вукоје, мој Вукоје!..
- ВУКОЈЕ: – А шта то, сине?..
- РАДИША: – Ово је твоје масло...
- ЖИВАНА: – Ма, он је скроз наскроз пошашавео... Чавке му мозак испиле..

- ВУКОЈЕ: *(Слеже раменима)*
 – Какво масло?.. Ја се обрадовао да сте дома дошли, а ви...
(Као разочарано)
 Онако уснут... Ако ме очи не варају, на нечију сахрану сте кренули...
- РАДИША: – На твоју, сунце ти калајисано!
(Узима венац од Саше и љућинио ља баца на заклане кокошке. Прилазећи му)
 На твоју сахрану, Вукоје.. Да ли да те ударам, или да те..
(Грцаво, ѓрлећи ља)
 Вукоје, мој Вукоје!.. Вучино моја...
- ВУКОЈЕ: – Ма немој; на моју сахрану?!.. Пу, мајку му!..
(Зачуђено)
 На моју, кажеш?.. Још сам ја... Видиш..
(Кроз смењак)
 Да се нисам повамперио, а?
(Извлачи се из његовог задрљаја. Грли Сашу)
 Где си момчино дедина?! И ти си заборавио старца?...
- САША: – Ма, нисам, деда, него знаш како је... Факултет... Испити...
- ВУКОЈЕ: – Лепо ти пристаје црнина, снашо... А, Богами, лепо и наричеш. Да човеку није жао да умре..
- БРАНКА: – Е, да знаш, свекре, за тобом никад више нећу сузу пустити!
- ВУКОЈЕ: – И немој, ћеро.
(Шаљиво)
 Право да ти кажем ја много женским сузама и не верујем...
- РАДИША: – Зашто нас, тата, овако?.. Зашто телеграмима, црни Вукоје?
- ВУКОЈЕ: *(Невино, као зачуђено)*
 – Какви телеграми?.. Шта то причаш? Зар ја?.. Ма, 'ајде! Где би' ја.
- РАДИША: *(Показује му љаицр)*
 – А, шта је ово?!
- ВУКОЈЕ: – Шта ја знам. Папир некакав...
- РАДИША: – Телеграм, телеграм, Вукоје!

- БРАНКА: – Зар не видиш, љубави, да се деда прави Тоша...
- ЖИВАНА: – Њега је неки црни ђаво спопао...
- РАДИША: *(Набусишо)*
– Знаш ли, тата, шта си нам, какву си узбуну?.. О, људи моји!... Јеси ли и Милици?...
- ВУКОЈЕ: *(Невино)*
– Ко, јел ја?.. А шта то?.. Ааа..
(Показује на Живану)
До сад ми је звоцала да Милицу мање волим. А ја...
- ЖИВАНА: *(Преићећи, сџиснуићих љесница)*
– Ако си си и њој, несрећо?!.. Куку мени, куку мени шта дочекасмо, децо моја!.. Манит!.. Јао црна ја!..
- ВУКОЈЕ: – Доста, жено, не запомажи, јер ако узмем ону обрамицу, неће бити да су деца бадава дошла!..
- РАДИША: *(Саши)*
– Јави Слободану да бар не вуче..
(Нелагоднo му да именује)
Оно... Нека га баци негде испут..
- САША: *(Покушава мобилним љелефоном да га љозове)*
– Нема сигнала... Нема...
- БРАНКА: – О, бруке наше...
- ВУКОЈЕ: – Каква брука, снајка?.. Па, седите. Одморите... Што? Једном ће се и то десити...
- ЖИВАНА: – Њега треба у лудницу!..
- ВУКОЈЕ: *(Преићећи)*
– Ја теби рекох шта ти је посао! Ноћ ће да легне док се ти наканиш...
- ЖИВАНА: *(Смејено)*
– Хоће, хоће Богами... Јој!..
- БРАНКА: – Ово морам да скинем
(Показује на црнину)
Угуши ме...
- ЖИВАНА: *(Смејено)*
– Има, има у кући... Баци црнину, сине... Доносили сте некада..
(Узима кокошке и заједно одлазе у кућу)
Јој, мајко, што ме роди... Боље да си камен ... Децу ми овај мој несретник узбуни...

Звук ауџа у доласку.

РАДИША: – Стиже и Слободан...
(Саши)
Иди припреми их...

САША: (Трчи ка кайџи)

ВУКОЈЕ: (Нервозно поцуџује. Полази. Побеџао би)

РАДИША: – Стани!.. Куда ћеш?

ВУКОЈЕ: (Смејено)
– Да однесем ово у подрум
(Показује на венац)

РАДИША: (Хваџа џа за рукав)
– Стани, Вучино!.. Нека га. Олују си сам дозвоао...

ВУКОЈЕ: – Пустите ме, Радиша. Знаш какав је Слободан... Грмеће...

Ошваране и зашваране враџа ауџа.

РАДИША: – Никад ми, бре Вукоје, није било јасно зашто си Слободанову реч више од моје поштовао? Видим, још увек га се бојиш...

ВУКОЈЕ: – Ма, не! Не бојим се ја њега, него доктора ... Њих сам се свагда плашио... Ти нису обични... Животи људски су им у рукама..

РАДИША: – Син ти је...

ВУКОЈЕ: – Ама, знам, али... Пустите ме!
(Док журно односи венац у подрум)
Иди, сретни га. Смири га, молим те...

РАДИША: – О људи моји, људи моји, маторог ли детета!
(Полуџласно)
И да је председник државе – син ти је...
(Полази у сусрећ Слободану, Пеџри и Вукоју млађем)

ВУКОЈЕ (Одлази журно у подрум)

Иши, Слободан, Пеџра и Вукоје млађи.

САША: (Док излазе на сцену)
– Не знам, чико, ја се у печурке, заиста, не разумем ...

- СЛОБОДАН: *(Обрадовано)*
– А васкрснуо, кажеш?
(Поносно)
Чујеш ли ово, Пепи?
- САША: – Тако некако; устаде човек...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: *(Иронично)*
– Као Лазар...
- РАДИША: *(Прилазећи им)*
– Стигосте ли, брате...
(Поздравља се с њима. Вукоју млађем)
Израстао си. Кошаркаш прави...
- СЛОБОДАН: *(Вукоју и Саши)*
– Видите ли ви од какве смо ми маје. Нашег Вукоја ни секира не би могла да... а не тамо некакве печурке...
- ПЕТРА: *(На њој црна ешарџа од њила као знак жалосїи. Радишии, иронично)*
– Умро, а?...
- СЛОБОДАН: *(Саши)*
– Знаш ли коју су врсту јели?..
- САША: *(Слеже раменима љедајући у Радишиу)*
- ПЕТРА: *(Иронично)*
– Вероватно лудару..
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: *(Шаљиво)*
– Мислио је Вукоје да је тартуф...
(Саши)
Знаш, мало стимулације за...
- СЛОБОДАН: *(Вукоју, као љуїиїїо)*
– Даћу ја теби стимулацију!
(Радишии)
Како је тата?
- РАДИША: *(Гледа их збуњено)*
– Кад чу ауто, побеже у подрум...
- СЛОБОДАН: – Зар није у кревету?
- ПЕТРА: – Говорила сам ја, да ће им печурке једном доћи главе, али нема коме. А Живана, је ли и она?..
- САША: – Не, није... Ваљда није...

- РАДИША: *(Гледа у Сашу)*
 – Шта си им то натрабуњао? Какве печурке, какви бакрачи?! Није им ништа. Биће да нам је сам Вукоје телеграме послао...
- СЛОБОДАН: *(Заспане изненађено)*
 – Шта причаш, Радиша?!.. Како? Он?! Зашто би? Луд ли је море?!
(Бесно)
 Бога ли му његовог!...
(Нагло се смири. Замисљено)
 Ма је ли могуће?
(Кроз смех)
 Е, то на њега личи!.. Баш нас је...
(Радиши)
 Ма, било ми је одмах сумњиво, али ти си..
(Погледа у Сашу уишћено)
 Печурке, а?..
- САША: *(Вукоју млађем)*
 – Да се мало скрајнемо, братац... Па, како си?
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Свакојачко... Као студирам, као свируцкан, као – добро сам... Као... Углавном – глумарим...
(Вади мобилни телефон и слушалице из џепа. Сивавља једну слушалицу у уво. Све време је ипак држи. Саша – њавдајући се)
 Мислио сам у повратку музику да...
(Показује главом ка својима)
 Да не слушам њихово... Знаш, ја сам ти прави диско-ман...
- САША: – Имаш свој бенд?
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: *(Клима главом ипак да се не може закључити да ли му ипаврђује или ирати ритам музике)*
- ПЕТРА: – Шта ћемо са сандуком, венцима?.. Нећемо их, ваљда, вући назад...
- РАДИША: – Ја бих му га, снајка, на леђа натоварио, па као што је Христ свој крст носио, да га пронесе кроз цело село...
- ПЕТРА: – Баш, вала...

- СЛОБОДАН: *(Прилазећи сїолу. Као љуїиїиїо)*
– О, домаћине!.. О, Вукоје!.. Вукоје!.. Изађи, домаћине!
- ЖИВАНА: *(Излази из куће, брише руке о кецељу. Сметїено, осмехује се, а їлакала би. Силази клецаво)*
– Сине!.. Децо моја...
(Поздравља се са свима)
Овај несрећник нас... Ја нисам ни знала, Милице ми...
(Тражи за їоѕледом)
Где ли штуче?..
(Грлећи унуке)
Нанини момци...
- СЛОБОДАН: *(Ка їодруму)*
– Изађи, Вукоје, да ти ја не долазим тамо!
- ВУКОЈЕ: *(Наѕвири на їодрумска враїиа)*
– Сад ћу ја, сад... Само да наточим...
- ЖИВАНА: – Леле, опет ли, несрећо?!..
(Присуїїнима)
Час, по час, па у подрум...
- СЛОБОДАН: – Изађи, човече! Изађи, сунце ти јарко, да те ја...
(Кроз смех)
Да те тако својеглавог – загрлим!
- ПЕТРА: *(Полуѕласно)*
– Боже, луд склепао шашавог...
- ВУКОЈЕ: *(Излази колебљиво)*
– Баш сте ме изненадили, децо..
(Прилази)
- СЛОБОДАН: *(Грли за снажно)*
– Е, мој, Вукоје... Курјачино моја...
(Иронично)
Изнадали, кажеш?..
- ВУКОЈЕ: – Па, јес'... Јакако. Има година како се нико не јави, а данас сви...
(Грли Вукоја и Сашу. Емоїивно)
Дедини соколови, дошли да деду...
(Види слушалицу у Вукојевом уху)
?
(Пеїру ѕрли)
Како си, снашо?... 'Ајде, седите...
(Седа за сїо)

- ПЕТРА: *(Набусићо док се поздравља с Живаном)*
– Дивно, дивно, свекре!..
- ЖИВАНА: – Видиш, сине, шта нам ова луда глава...
- СЛОБОДАН: *(Док је ѓрли)*
– Мајко... Вукоје, као Вукоје...
- ЖИВАНА: *(Кроз ѓлач)*
– Раскући нас... Сасвим нам помете шталу...
- СЛОБОДАН: *(Наивно као, шаљиво Вукоју)*
– Слутиш ли бар ко је телеграме послао?...
- ВУКОЈЕ: *(Полуљасно)*
– Сумњам, сумњам, богами...
(Гласно)
Вероватно, је неко од накупаца да ми се освети што нисам њему марву продао...
- ПЕТРА: *(Неповерљиво врти главом)*
– Хоће, хоће то накупци
- РАДИША: *(Живани, полуљасно)*
– Зар је говеда продао?!
- СЛОБОДАН: *(Ојей поверљиво Вукоју)*
– Шта мислиш је ли „Тај“ и Милице телеграм послао?
- ВУКОЈЕ: *(Слободану, полуљасно)*
– Биће да је...
(Гласно, Радиши)
Па, гледамо и ми телевизију, Радиша. Видим; у свету и краве почеле да луде, а нешто ми, право да ти кажем, и оне наше постале сумњиве, па рекох; дај да их се на време курталишем...
- ЖИВАНА: – Ма, децо, он је сасвим ...
(Руком начини ѓеси који казује да је неко луд)
- САША: *(Провокаивно – шаљиво)*
– А птичји и свињски грип? То си заборавио, деда...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: – Брате, и животиње узвраћају ударац...
- ВУКОЈЕ: – Па, јес’.
(Шаљиво)
Чусте ли ви да је неки бик или во пошандрцао?...Јок, бре, само женско...

- ПЕТРА: *(Полуґласно – више за себе)*
– И трпљење има границу...
- САША: *(Смеје се ̄рлећи ̄а)*
– Е, деда, мој деда...
- ЖИВАНА: *(Слободану)*
– Ти си доктор, ето ти га, па га лечи ...
- ПЕТРА: – Он?! .. Он је још шашавији од Вукоја!
- СЛОБОДАН: – Да је слепо црево, брук, па да га оперишем...
(Слежући раменима)
Оваквог...
- ПЕТРА: *(Заједљиво)*
– Карактер се, богами, ни скапелом не да пре-
правити...
- СЛОБОДАН: *(Погледа је љуишио. Радишии)*
– Хајде прво да скинемо оно с пртљажника ...
(Полазе. Младићима)
Могли би и ви да помогнете!
- ЖИВАНА: – Ако, ако, да се не сеире комшије...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЋИ: *(Саши, док њолако иду за Радишиом и Слободаном)*
– Лепо је овде...
- САША: – Лепо, али забит, брате...
(Кроз смех)
Права Вуко – јебина!.. Ни мобилни не можеш да...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЋИ: – Идеално место...
- Враћају се Слободан и Радишиа носећи мрївачки сандук.*
- СЛОБОДАН: *(Младићима у сусреїу)*
– Ви покупите остало!
- Вукоје млаћи и Саша излазе са сцене њихо ̄ричајући.*
- ВУКОЈЕ: *(Усїаје и њолази у сусреї Радишии и Слободану)*
– Да вам помогнем?
- РАДИША: *(Љуишио, ̄рекорно)*
– Помогао си нам довољно...
- ВУКОЈЕ: *(Прилази сандуку и радознало ̄а заглеђује)*
– Богато... Бога ми, нисте жалили!... Ма да није по
мом укусу. Ја сам себи орахов већ склепао...
(Куцка ̄рсїом њо сандуку. Полуґласно)

Иверица... Споља гладац, а унутра јадац. Лажипара...
(Гласно)

Леп је и таман по Живаниној мери
(Кроз смех)

Једва ће чекати у њега да легне!

СЛОБОДАН: (Кроз смех)

– Где ћемо га?

ЖИВАНА: (Пљуцка око себе и крстѝи се)

– Бог ти узео и оно мало мозга што си имао у глави...

ВУКОЈЕ: – Носите га у подрум!... Ставите га крај мога ... На каце!

Саша и Вукоје млађи се враћају се док Слободан и Радиша уносе сандук у њодрум.

САША: (Носи венац и свеће)

– Не разумем те...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: (Носи крстѝачу)

– Посао, братац... Паре овде да намлатимо...

САША: (Иронично)

– Видим; Вукоје се обогатио...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: – Ми би смо могли.

САША: – Не капирам...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: – Конопљу, брате. Конопљу да засадимо. Бар једну тону.

(Занесено)

Знаш ли која би то пара била, човече?!

САША: – Шалиш се...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: (Смеје се њако да се не може закључити шѝи мисли)

ВУКОЈЕ: (Прилази и загледа крстѝачу)

– Е, кад вас видим овако насмејане!.. Благо деди... Ако, ако... Биће да је дрвена... Ама, задња бројка мора још да расте...

Саша и Вукоје млађи смеју се зрлећи за њодро.

ВУКОЈЕ: *(Сузно)*
 – Дедини соколи!..
(Узима крстїачу и осїало)
 Ја ћу ово да ставим у неко ћоше, а ви тркните на аутобуску станицу, можда ће и Милица..
(Узима сївари од њих и док иде ка їодруму из кођа излазе Слободан и Радиша. Унуцима)
 Знате где аутобус стаје?.

Радиша се љуїиїиїо накашље, а Слободан насмеје. Прилазе и седају за сїо.

ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Не брини, деда, снаћи ћемо се!
(Док журно излазе са сцене. Саши, їоверљиво)
 Семе канабиса лако могу да набавим...

БРАНКА: *(Долази из куће. Заменила црну свакодневном одећом)*
 – О, стигли и велеграђани! Кад пре?...

ПЕТРА: *(Док се їоздрављају)*
 – Боба возио као... као да ће му Вукоје побећи!

БРАНКА: – И ја сам викала на Радишу: Полако, на жури, љубави... А он, као у инат – гас, гас, гас до даске
(Слободану док се їоздрављају)
 Иста сте ми ви сорта, девере... Где одоше деца?

ВУКОЈЕ: *(Враћа се из їодрума носећи їуну флашу. Сїавља је на сїо)*
 – Е, а сад, синови, требало би да наздравимо..
(Живани)
 Донеси још неку чашу!...

БРАНКА: – Ја ћу, нано!
(Одлази у кућу)

СЛОБОДАН: – Да сачекамо да се сви окупе...

ВУКОЈЕ: *(Наивно, као)*
 – Што, зар сте и родбину позвали?
(Као їреїећи)
 Ви сте се, изгледа, договарали...

ПЕТРА: *(Насмеје се иронично)*

- РАДИША: – О људи моји!.. Ти си стварно..
(Вади шелеграм из џепа и показује Слободану)
Јесам ли ја ово написао:...“ Умро Вукоје . Јави свима – Живана“
- ВУКОЈЕ: – Видиш; Живана је... А ви мене теретите... Биће да је она...
- ЖИВАНА: – Куку мени, у моје ли си име, несрећо?!..
(Пође сћиснућим џесницама ка њему)
- ВУКОЈЕ: (Као уљашено)
– Држите бабу! Она ће ме стварно... Осилила се сад...
- СЛОБОДАН: – Седи, мајко!.. Знамо ми...
- ЖИВАНА: (Вукоју)
– Убио те Бог, као што те убио!... Црно ми седење, децо ... Морам кокоши да средим..
(Одлази гунђајући у кућу)
- ВУКОЈЕ: (Кроз смех)
– Пожури – да ти не побегну!
- СЛОБОДАН: (Пејри)
– Могла би, Пепи, и ти да помогнеш мало...
- ПЕТРА: (Надмено)
– Хм.. Ја!?!..
(Премести се подале од стола и седне на њан џрекрсћивши инацијски ноге)

Исћи, Милица, Бошко, Саша и Вукоје.

- МИЛИЦА: (Улази џрва на сцену, зајайурена и видно узбуђена. У црнини је. У једној руци велика свећа каква се носи на сахрану и женска џашина, другом држи једну ручицу овеће џућине џорбе. Млајара џрејшећи руком у којој је свећа)
– Какви смо то људи постали?!.. Ни смрт нам више није света!.. Имаде ли тај душу?!... О!.. Треба полицији пријавити... Да га пронађу!.. У затвор, на робију да га!..
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: (Иде џоред ње, заосћао џола корака, држећи другју ручицу џућине џорбе)
– Искварио се народ, тетка...

- БОШКО: *(Поїрчује за њима, їреїлићући їїјано ноџама. Видно је сїарији од Милице. Країковидо ѓледа кроз наочаре велике диоїїрије. Носи несїреїно венац који му смейа у ходу и сїално ѓа сайлиће)*
– Тако је!... Треба одмах... Јесте народ се много, много изопачио...
- САША: *(Покушава да узме венац, да му їомоѓне, али му овај уїорно не да)*
– Дај да ти помогнем, течно!
- БОШКО: – Нека, хвала... Могу сам, роде мој рођени...
- РАДИША: *(Док ови їрилазе)*
– Ево Милице и њеног солисте!.. Кладим се да се већ нацврцао...
- ВУКОЈЕ: – Немој тако, Радиша! Какав је – такав је, отац је мојим унуцима, сестрићима вашим...
- СЛОБОДАН: *(Шалїиво)*
– Како се оно каже; „Ко пије, зло не мисли“..
(Усїане и їође им у сусреїи)
- РАДИША: *(Заусїи да нешїо каже Слободану, їа се їредомисли. Вукоју)*
– Најгора свиња најбољу јабуку зграби...
- ВУКОЈЕ: *(Слеже раменима)*
– Па, сад... Свако мисли да је он јабука...
- МИЛИЦА: *(Прође крај Слободана журећи Вукоју)*
– Прво ћу с татом да се...
(Плачно)
Ко ли огреши душу, тата?
(Грли ѓа и љуби)
Тато мој... Сву ноћ сам... Јао... Боже хвала Ти!
- БОШКО: *(Прилази Слободану)*
– Моје искрено саучешће, Бобо...
(Смейа му венац да ѓа заѓрли, али ѓа он и даље држи. Радишии)
Искрено... Е, шуро, шуро...
(Сузно)
Роде мој рођени, ми се само у оваквим приликама окупљамо...

- СЛОБОДАН: *(Збуњено)*
– Хвала
(Гледа у младиће уишћино. Врћии џлавом ѿреићећи. Ови се смеју)
- МИЛИЦА: *(Поздравља се са свима редом. Пејћри)*
– Ти не стариш, снајка... Откриј ми тајну, леба ти...
(Не чекајући одџовор)
Јао, ја сам се сва... сва сам се упалила... Да се нисам лековима накљукала...
- БОШКО: *(Поздравља се с Вукојем)*
– Моје искрено...
(Даје му ванац)
Од моје... Од нас...
(Гледа џа изненађено)
Па ти си...
- ВУКОЈЕ: – Јесам.. Хвала, зете...
(Даје венац Вукоју млађем. Милици)
А твоја деца?
- МИЛИЦА: – Деца наша?.. Деца одрасла, тата, па неће више са нама
(Показује мимиком на Бошка. Поздравља се с Радишом и Слободаном)
Ова моја браћа што су старији све су лепши и лепши...
(Ка Пејћри)
Јел да Петра?
- ПЕТРА: *(Иронично)*
– И лепши и млађи. Ха, ха, ха.
- ВУКОЈЕ: *(Више за себе, ѿолуџласно)*
– Деца ће вам се одродити... Мислио сам да ће те данас сви... А оно...
- БОШКО: *(Пође ка Саши да се ѿоздрави. Сејћи се)*
– А, ми смо се већ...
(Гледа около збуњено. Вукоју млађем)
Кад је сахрана?
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Слеже раменима. Ујћрајии му венац)*
– Ово је ваше, течно...

- МИЛИЦА: – Нема сахране!
(Наглашено)
Нема сахране, Бошко!
- БОШКО: (Збуњено премешића венац из руке у руку)
– Како, како нема?.. Зар смо закаснили?
- РАДИША: – Поранили сте, зете...
- БОШКО: (За коџа никад нису сиџурни да ли ѓлуми наивчину, иијаноџ или их ипровоцира. Забринуио, као)
– Како поранили?!.. Још ли се мучи, јадничко?
(Филозофски)
Не може душа човекова лако од грешног тела да се одвоји... Неће!.. Мора земаљски грехови да се окају...
Читао сам... Подсвест човекова, роде мој рођени...
- МИЛИЦА: (Узнемирено)
– О, Боже!.. Остави тај венац, човече! Стегао си га као слепац тојагу!
- БОШКО: (Односи венац, иприслања ѓа уз стиабло ораха. Док иираке иажљиво намеишћа)
– Поранили?.. Зашто?.. Добро, сачекаћемо...
(Враћа се и седа за стио)
- Сви се смеју.
- ВУКОЈЕ: (Кроз смех)
– То ће мало подуже да траје, зете.
- БОШКО: (Гледа их збуњено, иа кад ови ипресћану да се смеју, иочне он. Смех му је необичан, дрхћав и несиџуран. Као да се и правда)
– Ако, ја немам шта ни кући да радим..
(Гледа у флаше)
Да попијемо за покој душе..
(Пружа се ка једној)
- МИЛИЦА: (Задржава му руку)
– Погледај, Бошко, тата је жив ...
(Склања флаше на други крај стиола, као ненамерно)
- БОШКО: (Као да се сеишо)
– Ааа!..
(Гледа около)
А Живана?
- МИЛИЦА: – Нико овде није умро, Бошко!

- БОШКО: *(Збуњено)*
 – Али, ми смо телеграм добили!
(Забринуто као)
 Промашили смо...
(Милице)
 Кажем ја да још не силазимо из аутобуса, а ти...
- МИЛИЦА: *(Као да се њавда)*
 – О, Боже!.. Док сам карте куповала, он искористио прилику да... А једна му је много...
(Бошку)
 Хвала Богу, сви су живи и здрави...
(Радиши)
 Мама?
- РАДИША: – У кући је с Бранком...
- МИЛИЦА: – Идем и ја да се преобучем...
- ВУКОЈЕ: *(Младићима. Показује на венац)*
 – Носите га у подрум..
- Саша и Вукоје млађи узимају венац и свечаним корацама – као руска почасна џарда – односе га у подрум.*
- БРАНКА: *(Долази носећи њослужавник са коцкама шећера и чашама с водом. Среће се с Милицом и љубе)*
 – Јеси ли видела шта нам учини...
- МИЛИЦА: – Ма пусти... Бар смо се окупили, сејо... Не бих вам познала децу да сам их негде срела...
- БРАНКА: *(Прилази сџолу)*
 – Право кажеш... 'Ајде, послужите се... За покој душе свекрове...
- РАДИША: *(Прекорно)*
 – Бранка!..
- БРАНКА: – Добро, де, љубави..
(Бошку)
 Здраво зете мој најмилији!..
(Полушайајом, инацијски)
 За дедину душу...
- БОШКО: *(Збуњено)*
 – Ви то мене мало, рођени моји...
- ПЕТРА: – Да је има, зар би нас овако?...
- БРАНКА: – Ма, не... Зар бих ја свог зета... Узми, послужи се!..

- БОШКО: *(Одбија да се послужи водом)*
– Хвала. Не волим је ни у ципели...
(Нагињући се ка Пејри)
Грешиш, Пепи... И камен... И кремен камен је има...
Кад га креснеш, душа му свитне...
- ВУКОЈЕ: *(Погледа га)*
– Хм... Јакако – свитне.
(Замисљено)
Да, кад се кресне...
(Сейно)
Значи, овако ће то некада да буде...

Запамћење.

СЦЕНА ТРЕЋА

Подне.

Исиа као прејходна. На столу је неколико шањира са салатом, сиром и чаше за пиће. Неколико флаша пива. За столом су мушкарци, Пејра и Бранка. Живана и Милица су у кући. Повремено излазе на шрем уносећи и износећи понешто. Осећа се да припремају ручак.

РАДИША: (Гледа ка кући. Бранки мигом показује да иде да им помогне)
– Бранка...

БРАНКА: (Мигом Радиши показује на Пејру која седи прекршених ногу и љушти, укиљена, зледа негде у даљину. Провокајивно, инацијски седа и она и заузима исту позу)

РАДИША: (Слеже раменима и незадовољно врти главом)
– Е, људи моји... Људи моји...

Исиа и Димитрије.

ДИМИТРИЈЕ: (Улази журно на каију. Размахом се ојкоичаном манџијом. Иде ка столу)

ЖИВАНА: (Опази га прва са шрема)
– Куку мени, куку мени! Овај манити мој и попа позвао!
(Крсти се и љуца око себе)

ВУКОЈЕ: (На њен глас окрене се ка каији. Смејући се, полу-гласно)
– Кад му пре дојави Свети Петар?
(Пође му корак, два у сусрећ)
Хајде, Димитрије... Откуда ти?...

ДИМИТРИЈЕ: – Помози Бог, добри људи!... Ето, наврнух...

ВУКОЈЕ: – Ако, ако ... Добро, ти, нама дошао...

ДИМИТРИЈЕ: (Задихано)
– Е, мој Вукоје, одавно добро са мном не ходи.
(Гледа около као да их пребројава)
(Младима)
Бог вам срећу дао!..
(Брише знојаво чело)
Видим... Видим, на добро сте се окупили... Ако, ако...

Саша и Вукоје млађи климну главом у знак поздрава.

ЖИВАНА: *(Силази степенцима и иде ка столу бришући руке кецељом)*

– Дошла деца да нас обиђу... Окуписмо се, Богу хвала...

РАДИША: – Бог Вам помогао, оче!

БРАНКА: *(Прилази му и љуби у руку)*

– Помози Бог, оче!

ДИМИТРИЈЕ: – Бог ти срећу дао, кћери!...

(Гледајући прекорно младе и остале који му само назову „Добар дан“)

Познаје се чељаде из домаћинске куће...

(Пада орах и он га узима и ломи)

Време је да их омлатите...

ЖИВАНА: – А, не! Не да Вукоје ни руком да се такну „његови синови“, а мотком, ууу!... Убио би ме. Боље да на записно дрво, не дај Боже, подигнем руку него... Купим оне што сами опадну... Више их птице разнесу но... Он ти је мимо света, знаш га...

САША: – Ни Радиша не да да се наш пред кућом мотком...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: *(Шеретски)*

– Је л’ то нека магија, завештање?!

РАДИША: – Традиција у Миленковиће да им „синови“ слободно расту...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: *(Иронично – провокативно)*

– А, где је мој орах, Бобо?

СЛОБОДАН: *(Изнађен, збуњено)*

– Твој?.. Па... Овај...

(Кроз усмљени смех)

Па, зна се; у Ботаничкој башти...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: *(Провокативно)*

– Њега могу и прутем да лемају?...

СЛОБОДАН: *(Више да би избегао одговор. Димитрију)*

– Како сте, Димитрије?

ДИМИТРИЈЕ: – Онако како Свевишњи хоће, докторе!.. Пазим на Божје стадо... Свртам га...

(Бранки)

Кћери, подај ми, душе ти, чашу воде!.. Изгорех...

(Слободану)

Више сам на гробљу него у храму Божјем...

ВУКОЈЕ: – Море, донеси ти њему пиво!

(Димитрију)

Можда би вино, попе?..

(Шаливо)

Ама, нешто ти се стадо много смањује...

ДИМИТРИЈЕ: – Пиво?.. Може пиво... Може ако је 'ладно...

(Вукоју)

Божја воља... Божја воља, Вукоје. Овде се смањује, а горе увећава...

БРАНКА: – 'Оће ли још ко, да донесем?

Саша и Вукоје млађи додижу по два џрстиа, као да су у школи.

ДИМИТРИЈЕ: *(Слободану, а поћом и осћалима)*

– Веруј ми, докторе, заборавио сам појања што се уз венчање и крштење поју. Оглувех од: „Вечнаја памјат“... И у сну појем оно: „Паки, паки“.. Е, да је било више памети и среће у свакој би кући у селу сад овако било ...

(Широким покрећом руке покаже на окуљене)

А оно... Само старци и кљакави... Пустош и јад... Јабуково постаде Јауково! Јаучу старци за чашу воде, за комад хлеба... Имају, а немају. Нема ко да им пружи ... Не чују их деца. Нису сви Вукојеви...

ЖИВАНА: – Нису, вала...

(Поносно)

Деца нам се слажу, поштују се, пазе нас...

БРАНКА: *(Док иде ка подруму, осврне се)*

– „Род рода не храни – тешко томе ко га нема“

ДИМИТРИЈЕ: – Тешко, тешко Бога ми...

ЖИВАНА: – Вукоје и ја смо их од малих ногу томе учили... Сваку воћку смо на пет делова делили... Сад: шта да ти причам; видиш и сам...

ДИМИТРИЈЕ: – Богу хвала, Богу хвала да сте тако своје... Е, а многим деца дођу само да их сахране... па жмурећи беже из Јабукова да не гледају како им се куће урушавају...

БОШКО: *(Шаком крај ува да боље чује)*
– Урушавају, урушавају!... Урушиле се читаве државе... Саме од себе...
(Придиже се)
Никад се у историји није десило да...

ЖИВАНА: – Побегла деца тамо где им је боље...

СЛОБОДАН: *(Поносно, младима)*
– Нема куће у Јабукову која нема бар једног с факултетском дипломом, а средњошколске, их – тушта и тма!..

ВУКОЈЕ: *(Полућласно)*
– Деци боље, а родитељима?...

ДИМИТРИЈЕ: – Мој Вукоје, наше, послератне сељачке, генерације су жртвоване.
(Кроз смех)
Ми смо ти, старци, колатерална штета пропалог комунизма...

БОШКО: *(Иде за својим мислима)*
– Државе се, господо моја, руше само на два начина. Само на два! Или у земљи избије револуција, или је неко јачи нападне и силом разори... Први пут се у историји, нама и Совјетском Савезу десило да сама власт уруши своју државу... Сама власт!...
(Пејри)
Зар није тако, роде мој рођени?

ПЕТРА: *(Шакама маше њред лице, бранећи се од алкохолног даха ка њој нагнутог Бошка. Измичући сїолицу назад. Полућласно)*
– Е, зете, да је само државу...

САША: – А, грешите, течно! Колико се ја сећам Југословени су се, братски, моткама раскусурали...

БОШКО: – Не разумеш ти то, момче... Империјалисти су...
(Види да га нико не слуша ње седне)

БРАНКА: *(Враћа се, носи њри флаше њива. Даје једну Димитрију а остјале Саши и Вукоју млађем. Димитрију)*
 – Да Вам сипам у чашу?

ДИМИТРИЈЕ: – Хвала, нека... Слађе ми је из флаше...
(Исија жедно)
 Охо, хо... Леже ми као мачету цигерица... Бог те благосовио. кћери!... Добро сте га охладили...
(Гледа у Пејрину ешарју)
 За ким си у жалости, снашо?

ПЕТРА: *(Иронично)*
 – За драгим свекром...

ДИМИТРИЈЕ: *(Погледа у Вукоја. Слеже раменима збуњено)*

ЖИВАНА: *(Ужурбано, Димитрију, да му скрене њажњу с Пејре)*
 – Не рече нам којим добром си...

ДИМИТРИЈЕ: *(С малом нелагодношћу)*
 – Ма ја, онако... Затекох се на гробљу... Видим; радници на вашој парцели раке ископали, лепо их озидали, плоче и споменик почели да постављају...

Слободан и Радиша измењају њогледе.

ДИМИТРИЈЕ: – Кад... Кад прође ауто с венцем на крову. Оде у село... Мало после, ето и други мину. Носи сандук на пртљажнику! Контам; ко би то могао да буде. Знам, неколико њих се добрано припремило за пут Господу, ама ми нико ништа није јавио. Ни црквењак се звоном није јутрос огласио... Чудно...

РАДИША: – Пут путује и у друга села...

ДИМИТРИЈЕ: – Знам, но...
(Вукоју)
 Неко рече да се твоји окупљају, па...

БОШКО: – Ми смо аутобусом дошли на...

РАДИША: *(Хињро му даје чашу да ѓа сјречи да заврши за њочњо)*
 – Живели, зете!

БОШКО: *(Узима чашу. Пође да њросњ неку кај на њле, али ѓа Радиша ухвањи за руку)*
 – За његову!..

РАДИША: – За срећно виђење, Бошко!
(Намиѓне му значајно)

- ЖИВАНА: – Ето, окупила нам се деца...
- ДИМИТРИЈЕ: – С Вукојем сам се јуче на вашару у паланци видео, али опет... Шта га знам; Бог одређује време.
(*Шаљиво*)
А можда је, помислих, не дај Боже, Живана ...
- ЖИВАНА: (*Крсти се и њљуцка око себе*)
– Шта причаш, Бог с тобом?!.. Језик прегризао, дабогда!
- Саша и Вукоје млађи се смеју ѓласно.*
- ДИМИТРИЈЕ: (*Истија ѓиво*)
– Шта ти је, Живана?! Речи душу не ваде. Не полази се на тај пут кад је нама воља
(*Кроз смех*)
Нећеш ми ти бити ни прва, ни последња коју ћу уз појање испратити!...
- ЖИВАНА: (*Кроз смех*)
– Море, све ми се чини да ћеш, пре, ти мене тамо дочекати!
- ДИМИТРИЈЕ: – Ако Бог тако хоће .
(*Крстиће се*)
Кад сам дочекао да комунисти оду у тандарију, Богу хвала,
(*Кроз смех*)
могу и тебе да пречекам..
- БОШКО: (*Устијајући*)
– Грешите, господине!.. Комунизам је ... Будућност!... Историјска неминовност!...
- ДИМИТРИЈЕ: (*Крстиће се*)
– Боже, саклони нас такве будућности!..
- БОШКО: – Зар Исус није био први прави комуниста!? ...
- ДИМИТРИЈЕ: (*Увређено*)
– Ух, ух!... Зар човекољубац, некрсте?!..
- БОШКО: (*Климајући ѓошврдно ѓлавом*)
– Зато је и распет...
- ДИМИТРИЈЕ: – Али је васкрснуо... Победио је и смрт и Римљане ...
- БОШКО: (*Провокативно*)
– Кад? Триста година после распећа... Тако ће и комунисти... Ово што смо имали био је тек заматак, ембрион комунизма...

- ДИМИТРИЈЕ: (*Заједљиво*)
– Недоношче, да простите; силом склепано...
- БОШКО: (*Руски*)
– Зачела ђевушка из првој љубови, роде мој рођени...
- ДИМИТРИЈЕ: (*Кроз смех*)
– Море, силована, затруднела! Боже ми прости; срећом да је побацила...
- БОШКО: (*Уверено*)
– Поново ће она!.. Хоће. Рођина ће опет да роди!..
- ДИМИТРИЈЕ: (*Кроз смех*)
– Мечку!...
- БОШКО: – Новог Маркса – радничког Христа...
- ДИМИТРИЈЕ: (*Увређено, као*)
– Не хули на Бога, безбожнице!
- БОШКО: – Не хули ти на Маркса!
- ДИМИТРИЈЕ: (*Помирљиво, кроз смех*)
– Добро, нећу... Беше ваше – не повратило се...
- БОШКО: (*Тврдоглаво*)
– Било је и биће.
- РАДИША: – Богами радницима је пре боље било... А сад?... Сад нам, бре, кожу гуле!. Крваримо...
- СЛОБОДАН: (*Кроз смех*)
– Последица киретаже, брате...
- ДИМИТРИЈЕ: – Тако је, докторе! Неће више пасти на памет словенским народима да се с некрстом и комунизмом венчавају ...
(*Усџаје колебљиво*)
Идем!...
- БОШКО: – Хоће, хоће.. Многима се усладило, роде мој рођени...
- РАДИША: – Море, како сад новопечене газде, опрости снајка, раднике трте, не би ме изненадило и да Лењин васкрсне...
- САША: (*Кроз смех*)
– Али је зато педера све више и више?..
- ПЕТРА: – Не чујем ја ништа, девере. Слободно ви псујте... И ја умем понекад гадно да опсујем ...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: – Можда ће деца бити боља кад их мушкарци мушкарцима, а жене женама буду правили...

Вукоје и Живана се зледају забезекнуто.

ПЕТРА: – Боже, дете!..

БОШКО: *(Радиши)*

– Е, па, шуро, имали сте оно о чему су радници у свету могли само да сањају. Што то нисте сачували?!...

(Освећнички)

Дозволили сте, бре, да вас један човек, као овце, џумле разбуца и преведе у...

РАДИША: – Ко нас је, па, питао, човече?...

ВУКОЈЕ: – Кад у вр' села прво куче на неког залаје, чују остали кучићи па и они почну. Не знају зашто лају, али, лају...

ПЕТРА: *(Полугласно, за себе)*

– Нико ме и ничему ми нисмо трајно верни...

ДИМИТРИЈЕ: *(Погледа је изненађено)*

– Зар Ви, кћери, не верујете у Господа Бога?

ПЕТРА: – Искрено речено; и не верујем

(С нелагодности у зласу)

али Га се бојим, и љута сам на Њега...

ДИМИТРИЈЕ: *(Пејри, климајући главом)*

– И треба, треба, кћери...

(Полазећи настјави зајонетно да се смеје)

Треба сви да Га се бојимо...

ВУКОЈЕ: – Остани на ручак, Димитрије..

ДИМИТРИЈЕ: – Остао бих драге воље да није оне моје ... Беснија је од ове твоје „попадије“... Збогом!

БОШКО: *(Сео, ња успјаје као да ће зовор да држи. Пријитио)*

– У комунизам су, нажалост, искрено веровали само капиталисти!...

ВУКОЈЕ: – Сврати, бар, на вечеру!

ДИМИТРИЈЕ: – Хоћу.

(Кроз смех)

Наврнућу ако ме пусти попадија...

(Одлази размахано, њосрћући)

О'лади гајбу, за сваки случај!

- БОШКО: – Чекајте да Вам објасним!..
(*За себе седајући разочарано*)
Бежи, бежи...
- ВУКОЈЕ: – Дођите обоје!..
(*Гледа за њим*)
Е, мој Димитрије и ти си почео да се саплићеш..
- ЖИВАНА: (*Кивно*)
– Измакло вам време, Вукоје..
(*Шаљиво – ѿрекорним ѿоном*)
Доста сте се грабили ко ће пре Иконијин плот да прерипи...
- ВУКОЈЕ: (*Као љуѿиѿиѿо*)
– Опет ти! Шта ти је сад, Живана?.. Не измишљај, не блати ме пре децом!
- ЖИВАНА: (*Као љуѿиѿиѿо*)
– Чујете ли га?! Јао, ја га блатим? Измишљам... Сви су у селу знали, само ја...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: – Опа!.. Зар и ти, деда?
- САША: (*Подиже флацу с ѿивом увис, ѿа је куца с Вукојем млађим. Надахнуѿо*)
– Живео ти нама, деда, и још сто година плетове прескакао!
(*Вукоју млађем, ѿолуџласно – ѿоносно*)
Врхунски нам генетски потенцијал, брате, а?!
- ВУКОЈЕ: – Не слушајте је, децо! Увртела баба себи у главу некакве глупости, па ми под старе дане проби уши том Иконијом...
- ЖИВАНА: (*Као увређена*)
– Леле, леле; Ја увртела?! Сећаш ли се, Радиша, коју је песму ваздан певао? Цело село ми се смејало...
- РАДИША: (*Слеже раменима*)
- ВУКОЈЕ: (*Полуџласно*)
– Велико па село...

Саша и Вукоје млађи се смеју џласно.

- МИЛИЦА: *(Силазећи низ сїейенице. Носи пїањире. Чула Живану)*
 – Не беше ли то, мајко, она... она песма... Нешто о лишћу и... и јесени Како оно иде?... Сетићу се... На врх ми је језика...
- Саша и Вукоје млађи заїевају, скоро истїовремено, пїрве сїихове народне пїесме „Оїадај лишће из зоре“.*
„Оїадај, лишће, лишће.
Оїадај лишће из зоре!..
- МИЛИЦА: – Е, та!
(Придружује им се)
 И покриј, покриј.
 И покриј моје трагове!“
- ВУКОЈЕ: *(Изненађено, ка младима)*
 – Од куда је па ви знате? То је старинска песма..
- САША: – Тата је често певуши...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: *(Као зачуђено)*
 – Зар и ти, чико?
(Кроз смех)
 Мислио сам да је то Бобина омиљена ...
- РАДИША: *(Гледа их кивно)*
- БРАНКА: – Весела ти сахрана. свекре!
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: *(Вукоју)*
 – Још да си и трубаче обезбедио ... Било би лудо! ..
- ВУКОЈЕ: – Право да ти кажем, Вукоје, падало ми је и то на ум, али...
- САША: – Их, бре, деда, што ниси!?!..
- ВУКОЈЕ: – Неки овде мисле, и онако, да сам... Шта би тек казали да су и свирачи „случајно“ наишли...
- БОШКО: – Уз музику је свечаније... И тужније...
- ЖИВАНА: *(Као пїрекорно)*
 – Њему памет не смета. Какав је; он би и коло завео...
- ВУКОЈЕ: – Сумњам... Заборавиле су моје ноге ... Одавно нису... Море, можда би, можда... Ех, да ми је да још једном коло...
(Унуцима)
 А, бре, што се ви не жените?...

- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: *(Кроз смех)*
 – А зашто би, кад нам мачке саме у кревет ускачу ...
- ВУКОЈЕ: *(Гледа ђа збуњено и слеже раменима)*
- ПЕТРА: *(Крсићећи се)*
 – О, Боже!.. Не зна ко је овде од кога...
- ЖИВАНА: *(Поносно, унуцима)*
 – А, децо моја, није било играоца у околини као што је наш Вукоје. Кад он... Кад би он и ја заиграли, Их!.. Није да се хвалим; све живо је само у нас гледало... Ех, пусто, беше некад...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: *(Саши)*
 – Као кад ми зађускамо, а?
- БРАНКА: *(Пејри)*
 – Иста сорта, селе! Крушка под крушку пада...
- ПЕТРА: – Знам, Бранка..
(Гледа у Слободана)
 То им дође генетски..
(Иронично)
 Као ...
- РАДИША: *(Као у инајџи почне да певуши песму „Ојџадај, ли-иће“)*
- БРАНКА: *(Прекорно као)*
 – А као змије би да сакрију ноге... Еее, море...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – А, то код моје Петре не пали! Нањуши сваки Слободанов траг и с каматом му врати ...
- СЛОБОДАН: *(Љуџиџио)*
 – Вукоје!?...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Што се штрецаш, тата? Овде смо сви наши...
- БРАНКА: – Мушко, море – к’о мушко... Да кучка не заврти репом не би ни они..
(Радиши)
 Јел тако, љубави?
- РАДИША: *(Силом се накашље)*

- ЖИВАНА: *(Узнемирено)*
 – ’Ајде, децо, узмите, замезите, попијте!...
(Узима чашу)
 Пуне ми груди кад вас овако... Овако окупљене...
 Дабогда се увек и само у добру окупљали! Живели ми
 сви!
(Исїија њиће)
- БОШКО: *(Узима чашу. Одлива неколико каїи на њле, исїија)*
 – Добра!.. Баш добра... Отрча поп на сахрану, а ми?...
- Саша и Вукоје млаћи се смеју се.*
- БОШКО: *(Правдајући се збуњен смехом)*
 – Бојим се, роде мој рођени, да га без нас не сахране...
- Оїиїиїи смех.*
- МИЛИЦА: *(Кроз смех)*
 – О, Бого мој!...
- БОШКО: *(Гледа их све, још више збуњен, ња и он њочне да се смеје. Нађло се смири и њочне да рециїије)*
 „Од прашине ситне до небеских тела
 Одгонетнули смо тајну најмудријих дела.
 Расплели смо чворове најмудријих речи
 Само тајну смрти не можемо прећи“...
- ПЕТРА: *(Гледа ѓа задивљено. Заусїиїи да нешїио каже, ња се ѡредомисли)*
- МИЛИЦА: *(Наједном ѡочиње ѓласно да рида)*
- ЖИВАНА: *(Збуњено)*
 – Милице!?! Геро?!
- РАДИША: *(Изнанађен као и сви ѡођледавши је зачуђено)*
 – Шта ти је наједном?. О, људи моји, до малочас певала, а сад!..
- БРАНКА: – Јесам ли те ја нечим?.. Немој, сејо?..
- ВУКОЈЕ
- МЛАЋИ: *(Одушевљено)*
 – Људи: па, теча је прави поета! Песмом расплака тетку.
- МИЛИЦА: *(Кроз ѡлач, Бранки)*
 – Ма не. Није нико ... Ја то онако...
- БОШКО: *(Младима, уїирући ѡрсїиом у вис)*
 – Рубаїе... Стихови Абу Али Ибн Сина!...

- САША: – Никад до сад чуо...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Кроз смех)*
– Не познајем човека...
- БОШКО: *(Поносно)*
– Персијски песник из једанаестог века...
- СЛОБОДАН: *(Младима)*
– Видите ли, децо, шта је стара школа, а?!
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Уз наклон)*
– Капа доле, течно..
- ЖИВАНА: *(Милицы)*
– Зато ли, бре, плачеш, дете? Па, тај је одавно умро...
(Одмахујући руком)
Ихај!..
- МИЛИЦА: *(Кроз ѿлач и смех)*
– Ма, не, мајко... Ја то...
(Ойеѿи заѿлаче)
- СЛОБОДАН: *(Филозофски)*
– Ко лако запева, још лакше заплаче...
- ПЕТРА: *(Иронично)*
– Хо. Од среће свакако!..
- МИЛИЦА: *(Грцаво)*
– Ја... Због... Због тога... Што... Што се овај дан, мили моји, више никада неће поновити...
- СВИ: *(Гледају је ѿако као да су наједном ѿосѿали свесни ѿролазносии живоѿа)*

Заѿамњење.

СЦЕНА ЧЕТВРТА

Исїа. Касно поїодне. Сви су на сцени. Сїо је њун ѿањира, ѿивских флаша и чаша. Осїаци јела у ѿањирима. Неколико целих поџача . Расїоложење оушїшено као после обилноџ обеда и ѿића.

- БОШКО:** *(Пијано)*
– Побеже ми поп... А хтео сам да му објасним... Да му докажем... Комунизам су ваљано проучили и у њега веровали само капиталисти!...
- МИЛИЦА:** – Немој, Бошко, молим те!.. Драги моји, не замерите му, он је залуђен комунизмом... А још кад неку попије ...
- СЛОБОДАН:** – Нека, Милице, пусти човека нека каже...
(Бошку)
Зете, зар није парадоксално то што тврдиш?..
- БОШКО:** – Није!.. Проучили су добро Маркса... Видели су да је Маркс у праву!... Капитал се стиче само криминалом или присвајањем вишка вредности туђег рада!.. Вишка вредности радничког зноја!.. Зато су се и удружили да га сруше, роде мој рођени!..
- СЛОБОДАН:** – До сад си тврдио да је сама, комунистичка, власт урушила себе?
- БОШКО:** – Истина је... Капиталисти су искористили то што се добротинитељ најчешће мрзи ... Ето и ти блатиш онај систем пре, а да није било онако како је било, сад би сте ти и Радиша земљу орали и по благу ... Многи данашњи интелектуалци би сеоске овце и свиње чували!..
- МИЛИЦА:** *(Прилази му)*
– Немој, Боле, молим те!... Види, само супу!..
(Као да се ѿравда)
Увек само до супе стигне.. Узми нешто поједи, човече..
- БОШКО:** – Мани ме, жено!.. Да објасним људима... Од комунизма највише користи имали су капиталистички радници!..
- САША:** *(Изазовно)*
– Не разумем, течо... Како су то они профитирали?

БОШКО: – Јесу, јесу, сине!.. Логично... Газде су морали добро да плаћају своје раднике да не би силом узели тај свој вишак... Да се не би угледали на Баћушку и наше... Питај их како им је сад кад... Нема комунизма, нема ни страха од њега. И?!.. Мање плате, бато! Откази, вишкови... Рецесија... Је ли вам сад јасно?.. Ја тврдим да ће радници, радници читавог света, опет да устану...

(Почиње ѿијано да ѿева, усѿајући)

„Устајте презрени на свету,
Сви сужњи које које мори глад“!

(Посрне и оѿеѿ ѿијано седне)

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ:

– Браво! Живео, теча!!

(Пева)

„Буди се исток и запад!..

(Наѿеѓне ѿиво из флаше)

Буди се север и југ!“

(Полуѓласно, Саши)

Смучило ми се од загрижених комуниста.

ВУКОЈЕ:

(Поверљиво)

– Мораш да га разумеш, Вукоје. Бошко је одрастао у домовима за... Сироче...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ:

(Као оѿкровење)

– Теча је сироче?!..

(С заѓонеѿним уздахом)

Благо њему...

(Оѿеѿ ѿије. Бошку)

Живели, роде мој рођени!

ПЕТРА:

(Оѿомињујући)

– Бобо!

(Миѓом ка сину)

СЛОБОДАН: *(Слеже раменима)*

МИЛИЦА:

(Сажаливо)

– Без родитељске љубави, Вукоје!.. Хајде, Боле... Хајде, сироче моје... Пусти политику... Једи, па после...

- БОШКО: – Сит сам... Није то политика, Милице... Истина је то!..
(Младима)
Видим ја да се момци са мном... Ако, ако... Ви тек има да плаћате... Душа ме боли... Боли ме... Они који су највише добили у комунизму највише га и блате!.. Мрзи се доброчинитељ, децо... И Христа су зато...
- РАДИША: (Бошку)
– Богами, твоја глава није за две ноге!
- ВУКОЈЕ: – Радиша!.. Немој тако, сине...
- РАДИША: – Зет ми је, имам право да се шалим... Ма да је тачно то што каже.
(Бошку)
Само, није ми јасно што се ти буниш кад си вазда био на државном јаслу...
- БОШКО: – На огрiscима... Увек на плеви, шуро!... Али браним оно пре... Браним идеју!.. Животом ћу...
(Узима невољно да једе)
Не могу.. Не иде... Неће ми душа...
(Главом клоне на сиво)
- МИЛИЦА:
– Ето, увек овако... Зато деца неће са нама... Боле... Бошко, хајде, благо мени да прилегнеш мало.. Уморан си...
(Покушава да га дигне)
- БОШКО: – Још мало... Само да младима објасним...
(Ускаја њосрћући)
Уморан... Уморан од... Пустите ме, могу сам...
(Посрне)
- МИЛИЦА: (Прихвата га и не да да њадне)
- САША: (Ускаја хитро)
– Чекај, тетка, ми ћемо ти помоћи.
(Вукоју млађем)
Хајде, да течу...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: (Ускаја њолако, нерадо)
- МИЛИЦА: – Могу сама... Није ми први пут...
- САША: – Заједно ћемо...
- Саша и Милица одводе Бошка у кућу.

- ВУКОЈЕ: *(За њима)*
– Упалите сијалицу!
- РАДИША: – Е па, сестро, сама си бирала...
- ЖИВАНА: – Женско проклето, никад се не родило... Шта ће мученица...
- БРАНКА: – Ми се, мајко, с муком за муку рађамо. Зар није тако, Пепи?
- ПЕТРА: – Не за муку – за радост, Бранка... За радост се људи рађају...
- БРАНКА: *(Ка Радишии)*
– Је л’ чујеш, љубави?!..
- ПЕТРА: – Али...
- СЛОБОДАН: *(Погледа је молећиво)*
– Петра!..
- БРАНКА: *(Провокајивно)*
– Али?
- ПЕТРА: – Али, брак... Бракови ... У браку се увек она друга страна окривљује за неостварену срећу...
- БРАНКА: *(Замишљено)*
– Па јес’, вала... Има и тога у животу...
- Пали се сијалица над сџолом.*
- ЖИВАНА: *(Праћећи Слободанов њољед. Уилашено, да ѡреду ѡреди)*
– Ма шта причате, децо?!.. Ја то, онако – кукумавчим да се ѓаво не сети...
(Као са заносом)
Ја и мој Вукоје смо, их!... Ма, иди!.. За Митровдан ће педесет година како смо се ...
(Саши који се враћа)
Сместисте ли га?
- САША: – Заспа, као заклан...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: – Зар и ти, Саша?!
(Узбуђено)
Па, људи, ми смо сасвим ишчашен народ! Само ми можемо мирно да кажемо; заспао као заклан! Заспало ми дете као закљано!...
(Пије из флаше)
Па то је мимо памети!.. Да човек...

- САША: *(Шаливо)*
 – У праву си, признајем. Лепше је; заспао је као метком уокан... *(Озбиљно)*
 Како живимо, тако се, брате, и изражавамо...
(Седајући крај њега)
 Хајдемо у кућу, има пренос кошарке..
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Јеси ли луд, зар због утакмице најбоље да пропустимо? Веруј ми, осећам драму у ваздуху. Имам ја нос за то. Није Вукоје ово бадава режирао...
- САША: *(Повуче га за рукав)*
 – Идемо! Није ми до позоришта.
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Право да ти кажем, није ни мени. Нагледао сам се и комедија и трагедија. У неким сам и сам играо главну улогу... Сачекај, видећеш већ...
- ПЕТРА: – Qu 'est ce que tu racontes, Вукоје?
(Фр. – Шта причаш, Вукоје?)
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Isn't it true, my dear?
(Енџ. – Зар тио није истина, драга моја?)
 Савремени театар, Пепи...
- ВУКОЈЕ: *(Збуњено гледа у Живану)*
 – Ја их ништа не разумем...
- ЖИВАНА: *(Прекорно)*
 – Ма, ти не разумеш ни кад ти се нашики прича...
- ПЕТРА: – Одавно ми, свекре, различитим језицима говоримо! Само се пред другима, понекад, и из навике, као, разумемо. Најчешће се ћутањем свађамо...
- СЛОБОДАН: *(Ојомињући)*
 – Петра!..
(Вукоју)
 Жене, као жене, тата. Свака воли да попује...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – А тек језичарке!..
(Као исправља се гледајући у Пејру)
 Заправо; професорке језика...
- ВУКОЈЕ: *(Слеже раменима гледајући у Живану)*
 – Мислио сам...

ЖИВАНА: – Шта си мислио; мед и млако! И у докторовој кући је као и у свакој другој – више муке но радости...

ВУКОЈЕ: – Муке? А што?... Имају све...
(Младима)
Децо, донесите ми гуњ из куће!..
(Зимоџрожљиво)
Нешто ми хладњикава ова ноћ..

Саша и Вукоје млађи се љледају збуњено јер не знају шта је то.

РАДИША: – Јесен. Стигла јесен, мој Вукоје ...
(Младима)
Капут..

ЖИВАНА (Младима)
– На чивилуку је, крај врата!

САША: (Клима љлавом с разумевањем, усмјаје. Вукоју млађем)
– Аха!.. Come on pal!
(Енџ. – Идемо, брајџац!)

Пођу неколико корака, засмјану, покупе неколико ораха, и пробрају да њима жонџлирају.

МИЛИЦА: (Враћа се из куће. У сусрећу)
– Молим вас, пазите да Бошка не ...

ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: (Шалљиво)
– Зар и заклан може да се пробуди?...

МИЛИЦА: (Пољледа џа збуњено)
– Е, децо, децо...

ПЕТРА: (Сину)
– Et toi, uets quelque chose!
(Фр. – Обуци и џи нешћо!)

САША: (Милице)
– На прсте ћемо, тетка...Не секирај се...

ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: (Пејри)
– Don't start without us!
(Енџ. – Не почињџије без нас!)

МИЛИЦА: (Седајући за сћо, џравдајући Бошка. Више за себе)
– Пуче комунизам, пуче и он. Отада све више... Не може да прежали...

Живана и Вукоје збуњено и поносно истовремено, осмехују се.

ПЕТРА: *(Зимогрожљиво)*
– Несрећнима и старима је и у сред лета хладно...

ЖИВАНА: *(Шаливо)*
– Море, снајка, знам ја зашто се мој Вукоје тресе. Од страха... Уплашио се Курјак оне што косу носи... Прпа, бато!...

ВУКОЈЕ: – Шта причаш, жено!? Не бојим се ја ње. Један замах, један трен и готово... Мало ли сам биљкама и живинчадима животни дах пресекао... Плашим се ја онога пре ње. Видео сам како старост може да унизи и намучи човека. А смрт: срећа коју ја молим да ми изненада дође...

БРАНКА: – Па добро, свекре, зашто прво њој телеграм не посла?

РАДИША: *(Ојомињући)*
– Бранка?!

БРАНКА: – Добро, љубави... Не сме човек ни да се ...
(Набусићо)
Ја ли сам крива што је он телеграме...

МИЛИЦА: *(Запањено, њек њад сазнала)*
– Телеграме – он?!.. Тата?!.. Тата, зар си ти?!.. Ниси, ваљда?!.. Зашто, црни Вукоје?!.. Како си могао, тата?!.. Могла сам да ти... О!... А, ја, а ја луда...
(Нагло се смири. Младима претићећи прсићом)
Тако ви тетку, мангупи?..

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: *(Као озбиљно)*
– Још није касно, тето... Можда нас Вукоје није бадава окупио...

САША: *(Као забринућо)*
– Бога ми, ако је „Црна дама“ „пресрела“ телеграм...

РАДИША: *(Придигне се, претићећи)*
– Капут! Трком!..

Саша и Вукоје млађи прчећи одлазе у кућу.

МИЛИЦА: *(Прекорно)*
– Смрћу се не подваљује, тата. Са њом се није шалити...

- ВУКОЈЕ: *(Шаљиво)*
– Ако ме је прескочила данас, једном ће да дође .
- СЛОБОДАН: – Све нас она чека...
- ВУКОЈЕ: – Знам, докторе. Али, док је ишчекујемо? Шта ћемо ми, два стара пања, овде у недођији...
- ЖИВАНА: – Говорила сам ја да једно дете оставимо дома, да нам се у старости нађе. А ти? Луда глава све отера...
- ВУКОЈЕ: – Мени се тада чинило да никад неће доћи време кад ћу се о кртичњаке саплитати.
(Шаљиво)
Ни један, сунце им, не промашим...
- ЖИВАНА: – Море, и на равно га саплиће „мученица“. Од сабајле се за флашу у’вати!.. Час по час, па, мери колико је још у бурету...
- БРАНКА: *(Полуљасно)*
– А овај мој увече...
(Види Радишин њрепјећи њољед)
Добро, де...
- ВУКОЈЕ: *(Пољледа је њојреко. Правдајући се као)*
– Брзо испарава, сунце јој... Пије је време...
- МИЛИЦА: – Време је лопов који и испод небеске квочке животни полог краде
- ВУКОЈЕ: – Хм... Јакако... Да... Некада сам пуну врећу жита, сто педесет кила, сам уз басамаке у амбар уносио, а сад ми и празна тешка... Станем тако па се питам: Боже, кад пре исцури, куд нестане она моја снага...
- ЖИВАНА: – Оточила се у орахе, ауто механичара, доктора, учитељицу... Хтео си да нам деца... Сањао си ...
Саша и Вукоје млађи се враћају се. Саша носи ѓуњ.
- ВУКОЈЕ: – Сањао је Вукоје, и хвала Богу, досањао...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: *(Даје ѓуњ Вукоју)*
– Јели то ово, деда?
- ВУКОЈЕ: *(Озрће ѓа)*
– Срећа вам се радовала, среће дедине...
- РАДИША: – Тата, па и ми сањамо своје снове... И ми гледамо напред...
- ЖИВАНА: – Лакше је вама. Деца су уз вас. Млади сте...

- РАДИША: – Која моја младост, мајко!?! Зар не видиш да сам старији од Вукоја. Испео ме канал у сервису... Пола живота сам провео испод аутомобилских кршева...
- БРАНКА: *(Добацује заједљиво)*
– Љубави, сркнула је мало и трећа смена...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Саши, љолуљасно)*
– Овај сценарио ми је познат...
- РАДИША: *(Наставља љедајући љушчицу Бранку)*
– И шта сам од фирме добио? Шупаљ нос до очију. После тридесет година ринтања, катанац на врата – технолошки вишак – па биро за незапослене. Млад за пензију а стар за нови почетак... Боље да сам овде остао...
- БРАНКА: – Шта причаш, Радиша?!
- РАДИША: *(Сиша себи љиће)*
– Свако има своју муку, мој Вукоје... Свако.
- ВУКОЈЕ: – Знам, верујем, сине. Али, ваша није као наша... Како – тако, догураћете до пензије. А ми? До сад смо умели и могли сами ... А шта ћемо даље, како?
- ЖИВАНА: – Онако како смо навикли, како нам је суђено – теглићемо до гроба.. Не секирај ми децу...
- ВУКОЈЕ: *(Пољледа је љрећући)*
– Не уплићи се! Синове питам...
(Синовима)
Не можемо више да диринчимо... Изакала нам се снага...
- ЖИВАНА: – Најпаметније је да то оставите за јутро. Није ноћ за домаћинске договоре...
- ПЕТРА: – Ми се ноћас враћамо... Не знам како ћу и овај дан декану оправдати...
- ЖИВАНА: – Уђите, бар, у кућу, па тамо, онако како приличи домаћинима...
- ВУКОЈЕ: – А, не, овде ћемо!. Под овим орасима сам сањао, радовао се свакој новој грани, листу... Сваком сведочанству, дипломи њиховој...

- РАДИША: – Знамо то, тата... Него... Него пре но што си нам...
Пре него што си нас
(Иронично)
овако лепо окупио, свакако си испланирао. Знамо те,
Вукоје. Ти ни у млин не идеш без ваљане припреме ...
Кажи шта си смислио...
- ВУКОЈЕ: (Колебљиво)
– Па, сад... Кад ме питате... Размишљао сам, није да
нисам контао... Само ... Једно је оно што моја луда
глава... А друго што... Браћа сте – договорите се
(Погледа у Слободана)
Ви сте паметнији, школовани...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: (Саши, њолуљасно)
– Какав невиђени оптимизам!.. Браћа да се договоре?
Ма, иди!.. Два Србина – три филозофа... Ха, ха ха...
- ПЕТРА: (Полуљасно, њогледавши у Слободана)
– Нема веће будале од школоване будале...
- СЛОБОДАН: – Има, има , Пепи. Већа је она; ем школована, ем
сујетна ...
- БРАНКА: (Погледа их изненађено, ња одобравајући клима ѓла-
вом)
– Па јес, има тога..
- ПЕТРА: (Измакне се мало од сѓола и заузме незаинѓтере-
совану – досѓојансѓивену њозу)
- РАДИША: (Погледа у Пеѓру ња у Слободана, Вукоју)
– Ма, још сте нам ви...
- ВУКОЈЕ: – Живи, само живи.. Од сад, па на тамо, дани нам се
само цабе урезају на животни рабош...
- РАДИША: – Па... Па, помоћи ћемо вам колико можемо.
(С осмехом)
Ето, пензионисаћемо вас. Слаћемо...
- БРАНКА: – Одакле? Одакле, Радиша?
- РАДИША: (Погледа је ѓуѓиѓѓо)
– И ти се не мешај!
- СЛОБОДАН: – Обилазићемо вас... Радиша је ближи, па...
- ВУКОЈЕ: (Иронично)
– Као задњих година, а?

- БРАНКА: *(Гледајући у Радишу, покушавајући и мимиком да га ујозори)*
– Не може сврака са два крака на два коца да стоји...
- ВУКОЈЕ: – Не може вала...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: *(Саши, ударивши га овлаш по рамену, зледајући ка Бранки)*
– Чу ли ти ово, брате?!..
(Усхићено)
Какав афоризам!
- РАДИША: *(Ка Бранки)*
– Не тражи ђавола, жено!
- БРАНКА: – Каквог ђавола, видиш да... Добро, де, добро...
- ВУКОЈЕ: – Чули сте Димитрија... Новац воду не вади, не приноси, не меси хлеб, не цепа дрва...
- ЖИВАНА: – Не, вала... Ето, јадничко Голуб има све, а нема ко да му...
- ВУКОЈЕ: *(Погледа је мрџодно)*
– Ја нешто рекох!
- РАДИША: *(Слободану)*
– Мудро си заћутао...
- СЛОБОДАН: – Ја?... Шта, сад ... Не знам. Не знам шта да вам кажем..
(Погледа у Пејџу)
Нисмо о томе... Мислио сам... Слаћемо свакако...
- ПЕТРА: *(Загонејно)*
– Хо!...
- МИЛИЦА: – Бошко и ја ћемо колико можемо...
- ВУКОЈЕ: *(Милицу)*
– На тебе не рачунам ...
- МИЛИЦА: *(Увређено)*
– Што? Зар су наше паре шугаве?!
- ВУКОЈЕ: – Не, не!... Ничије, нису сине... Само... Твоје је да бринеш о Бошку, деци... Имаш ти своју муку...
- РАДИША: *(Вукоју)*
– Не рече нам шта си ти смислио.

- ВУКОЈЕ: *(Чешући се по љави)*
 – Ја... Овај... Како да вам кажем... Размишљао сам... Јакако... Ја би’ овако... Ти си, Радиша, колико сам разумео, остао без посла... Дођи, сине, дома – на своје. Пренеси алат, у околини нема мајстора, па мало механика, мало земља, има да... Остави Саши кућу. Нека се момак ожени. Биће млад домаћин, млад отац, свекар млад. Биће добро и нама, и вама, и њему... Ми ћемо му одавде, као и вама што смо, припомогнути...
- САША: *(Шаљиво)*
 – Предлог се једногласно прихвата! Тако би сви били задовољни и хепи..
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Да сврака са два крака на два коца не би стајала ...
(Кроз смех)
 Вала, стрина, та ти злата вреди...
- РАДИША: *(Погледа их љубичито. Од изненађења безгласно миче уснама)*
- БРАНКА: *(Запањено, не обраћајући пажњу на младе)*
 – Јесам ли ја то добро чула?!
(Заошчија погледом присујине)
 Шалиш се, свекре?...
(Радиши)
 Чу ли ти ово, љубави? Домаћински богами...
- ВУКОЈЕ: – Питате ме, па...
- РАДИША: *(Долази до даха. С најором мирно)*
 – Е, вала, Вукоје, јеси га смислио! Свака ти част!.. Своју кућу да раскућим да бих твоју сачувао. О, људи моји! О. Људи моји Мислиш; Радиша навикао самар да носи, па...
- ЖИВАНА: *(Помирљиво)*
 – Де, бре, ако је рекао, није те опекао...
- РАДИША: *(Испија тиће)*
 – Није ме опекао, Живана. Маљем ме је по сред главе!.. О, Боже! Има ли те, Боже!? Зашто мени увек најтеже западне?
- БРАНКА: – „Добра мома – стомак до зуба“...
- РАДИША: *(Јейко)*
 – Зашто Слободану то не предложи?..

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ: – Дobar предлог, чико! Гласам „за“ обема рукама ...

БРАНКА:

(Заједљиво)

– Па, не иде, Радиша... Замисли факултетлије, па на њиви...

ВУКОЈЕ

МЛАЂИ:

(Одушевљено)

– Баш је кул; фармери – интелектуалци!..

РАДИША:

– А Радиша мора и може све! Мораш Радиша на занат – Радиша оде... Дођи Радиша да покосимо – ето Радише ... Почела жетва Радиша – Радиша узима одмор, и дотрчимо...

(Ка Слободану, ња Вукоју)

А они; на Јадранско, грчко, Црно море...

БРАНКА:

(Уџада)

– И Мраморно...

РАДИША:

(Пољеда је)

– Ето, и ова моја је научила географију пратећи њихова летовања... Једва сам, бре, чекао да се вратим на посао да се од одмора одморим...

БРАНКА:

(Увређено)

– Хо...

СЛОБОДАН: – Ми вам нисмо бранили да и ви...

РАДИША:

– Поштено, нисте бранили, брате.

(Пољеда у Вукоја)

Али...

(Прекорно)

Као да и Радиша није могао, учитељску, гимназију и факултет да заврши, да се...

(Наљо зађуџи)

БРАНКА:

(Заједљиво)

– Кажи, слободно кажи, љубави; могао си и ти неком госпођицом, школованом да се... Знам ја шта тебе жуља...

САША:

(Вукоју млађем, њолуђласно)

– Неизлечив мамин комплекс...

- МИЛИЦА: – Ал’ би се овајдио, брацо!.. Шта сам, па ја ућарила?.. Из једне недођије у другу.. Да није Бошко наишао... Још бих била ... Занат злата вреди. Ако останем без посла могу само пред црквом или на мосту да просим.
- РАДИША: *(Ваицијући)*
– О, људи моји, кад ова моја жена нешто одвали!.. Да пукнеш на здраво место...
- БРАНКА: *(Полућласно, заједљиво – за себе)*
– Хо... Видим ја како их школоване поштују...
- ПЕТРА: *(Поћледа је, заусићи да нешићо каже ћа се уздржи)*
- ВУКОЈЕ: *(Са осећањем кривице у ћласу)*
– Заломило ти се тако, сине. Најстарији си, морао си први да се вароши дохватиш, да ми припомогнеш да и остали стану на асфалт... Ти си био локомотива..
- РАДИША: – Повукао је Радиша, добро је потегао... А сад; Радиша врати се назад у благо... Шта сам, бре, ја – маневарка?!
- МИЛИЦА: – Ти то мени приговараш!?! Па, и ја сам Слободану слала... Вратила сам свој дуг...
- БРАНКА: *(Поћледа у Слободана. Полућласно)*
– Њему...
- ВУКОЈЕ: *(Руком смирује Милицу. Радишии)*
– Чекајте, не рипајте одма’!... Чујте ме прво... Да знате; кућу и све ...
(Показује широким ћокрећом руку)
Све ћу преписати Радиши ако...
- БРАНКА: *(Кроз смех, иронично)*
– Надам се да се девер неће наљутити!..
(Тврдо)
Ма, иди, Вукоје, све ово твоје не вреди колико наша гаража у вароши...
- ВУКОЈЕ: *(Зћранућо)*
– Не вреди?!.. Како, не вреди, сине?
- РАДИША: – Вреди само теби и Живани. Можеш ово коме продати?
- ВУКОЈЕ: *(Збуњено)*
– Зашто, зашто бих продавао?.. Моје је... Наше је. Од оца и дедова нам је остало...

- ЖИВАНА: *(Широким покретом руку показује)*
– Хеј , бре децо, погледајте – богатство је имање наше!
- САША: – Тако је, нано!
(Одушевљено као)
Ранч – боли глава!..
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Одушевљено)*
– Страва, брате!...
- ВУКОЈЕ: *(Још збуњено)*
– Овде су Петар, његов син Остоја, Миленко његов, Миленков Петар, ја, ти Радиша, Слободан и она *(Показује руком на Милицу)* рођени. Ако је њима вредело, вреди и нама.
(Занесено)
Ма, малим прстом да макнем многи би дотрчали да купе...
- РАДИША: *(Иронично, кроз неуротичан смех)*
– Да знаш, Вукоје, одмах би дотрчали Јабуковчани из вароши и иностранства, отегао би се ред до капије...
- БРАНКА: *(Заједљиво)*
– Море, претекли би их баба Велика, ћопави Радоје, глуви Голуб...
- РАДИША: *(Смиреније)*
– Пробуди се, човече.
(Показујући на Слободана)
Колико наших врника и млађих има у селу? Можда један, два! А и ми смо већ ... Зар си ослепео, Вукоје?
- ВУКОЈЕ: *(Несијурно, колебљиво)*
– Ја... Јакако... Да... И нема... Право кажеш... Ко би други...
(Клоунулу главу сїусїи у шаке ослоњене на сїо)
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Саши)*
– Didn't J tell that... Drama ...
(Енџ. – Рекох ли ја; драма)
Пролог је почео...
- САША: *(Полуљасно)*
– Serbien scene today.
(Енџ. – Срїска сцена данас)

- РАДИША: – И да поклониш, нико, бре, не би узео, а ја... О, лудог ли човека...
- БРАНКА: – Добро сте то смислили, докторе... Боље да нам камен о вратове окачите, па у бунар да нас...
- РАДИША: *(Погледа је изненађено)*
- ПЕТРА: *(Гледа у Слободана)*
– Чујеш ли ти ово, Бобо?!
- ВУКОЈЕ: – Не греси душу, Бранка!.. Ја сам сам... Из мог угла сам...
- ЖИВАНА: *(Вукоју, ѿрекорно)*
– Децу ћеш ми завадити...
- РАДИША: *(Бесно)*
– Ма јебем ти ја такав угао из кога само мене нишаниш!
- СЛОБОДАН: – Шта ти је, Радиша?.. Смири се... Не псуј!.. Полако, човече... Не знам те таквог. Никада ниси овако...
- РАДИША: *(Нагло се смири. Скрушено)*
– Ни ја себе не препознајем више... Излудело ме ово време... Мислио сам; кад је Саша дипломирао, да сам решио све проблеме. А оно!... Ја на Биро, он би, као и сви његови вршњаци – преко мора... Зашто ли смо кућу правили, кредите дизао, од уста одвајали?!.. Не могу више ни приватно... Не знам овим новим аутима ни хаубу да отворим. Прегазило ме време...
- БРАНКА: – Боље и на крај света да оде, него да овде без посла база по сву ноћ или да се, не дај Боже, као неки ухвати за дрогу и пиће
- ПЕТРА: *(Слободану)*
– C' est sur son compte!
(Фр. – Она ѿо, на његов рачун)
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Кроз смех)*
– Није на мој рачун, Петра. Случајна коинциденција...
(Саиц, намигнувши му)
Мало траве пред наступ...
- САША: *(Погледа ја изненађено)*
- БРАНКА: *(Не схваћа, али клима главом)*

- РАДИША: – Кад моја жена нешто тресне, то ти је...
(Прейћећи Бранки)
Рекох ти ја, Бранка, да се не уплићеш!
- ВУКОЈЕ: – Значи тако... Свако своју муку глада, а ми... Сад вам нисмо потребни... Док сте на нашим раменима стајали...
- Слободан и Радиша се погледају.*
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: – Тајм аут! Тајм аут, народе!
- СВИ: (Заћуће)
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: – Ма, људи, решите проблем просто – као Јапанци!..
- СВИ: (Гледају ѓа)
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: – Они, једноставно, остареле родитеље однесу на врх планине „Племенитих душа“, ваљда се тако некако зове, и тамо их оставе да ... да буду ближе Богу...
- СЛОБОДАН: – Шта трабуњаш, Вукоје?!
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: – Гледао сам то, Петре ми, у једном јапанском филму...
- САША: (Као радознано)
– Куросавином?
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: – Не сећам се ко га је режирао, али...
- ВУКОЈЕ: (Заошија их погледом. Иронично)
– Јабуково је на падини, не морате далеко да нас износите ...
- САША: (Као озбиљно)
– Богами, практични Јапанци
- РАДИША: (Изненађено)
– Саша!? Шта булазните, бре?...
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: (Ка Слободану и Радиши)
– Поштено речено, и ви би сте, маторци, могли да останете на врху.. Не исплати се да за неколико година силазите у град...

- САША: *(Кроз смех)*
– Да вас не износимо ...
- ПЕТРА: – Грозно! Децо, како можете тако, тако морбидно да се шалите!..
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Смејући се)*
– Па, Пепи, знаш како је; кад сте већ горе...
- ПЕТРА: *(Сћиресе се зимољрожљиво)*
– Мајко моја, шта сам родила?!.. Не могу да верујем...
- САША: *(С осмехом)*
– Ни деда није веровао, па... У томе је проблем...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: – Мени су моји проблем од кад сам се родио...
- БРАНКА: *(Смеје се њихо)*
- РАДИША: *(Младима, набусићо)*
– Гледајте ви своја посла! Немојте да вас ја учим реду!...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Смејући се)*
– Па ми о реду и причамо, чико? ...
(Усћаје и, као, бежи – удаљава се од сћола)
- СЛОБОДАН: *(Помало усиљено смеје се ѓласно)*
- САША: *(Слободану)*
– И по Фројду, и по Јунгу, то је нормално, зар не?!...
(Придружује се Вукоју смејући се. Понесе две флаше њива. Седају њодаље од сћола, њију и крикају орахе њихо ѓричајући)
- МИЛИЦА: – Шале се деца... Млади све неозбиљно... Море, ваши су златни...
(Сејно)
Моји... Од кад је Бошко почео да ... Никуда са нама неће.
(Полуљласно)
Разумем их ...
- ВУКОЈЕ: *(Не ѓледајући ни у коѓа. Главе зароњене у шаке)*
– Па?... Шта вас двојица предлажете?.. Како ћете нам дуг намирити?

Слободан и Радиша се оогледају се и слежу раменима. Ђуїе.

ЖИВАНА: – Мени нико ништа не дугује!..

ВУКОЈЕ: – Дугују, море, дугују... Црно испод ноката нам дугују...

РАДИША: – И то знам...
(Слободану)
Твоју су реч више поштовали...

СЛОБОДАН: – Ја бих нешто предложио... Само... Да ли је то решење, не знам, нисам сигуран?.. Изненадио си нас, Вукоје...

ВУКОЈЕ: – Што? То што сам још жив?

МИЛИЦА: – О, бре, тата!?..

СЛОБОДАН: (Радиши)
– Ти имаш кућу, двориште, простор... Узми их код себе, а ја ћу ти сваког месеца покривати трошкове ...
(Јеїко)
Намирићу тако свој дуг свима...

ПЕТРА: (Изненађено)
– Хо!...

БРАНКА: – Опа, докторе!!.. Ниси ти бадава факултет завршио...

РАДИША: (Савлађујући бес)
– Паметно, паметно брате...
(У нарасїајућем їону)
Отуд, одовуд, па опет ували Радиши.
(Бесно)
Зар ви заиста мислите да сам ја толико блесав?!
(Почиње неуроїично да се смеје. Живани)
Јеси ли ме магарећим млеком задојила!?

ЖИВАНА: (Збуњено)
– Јок, бре, сине... Мојим.

РАДИША: – А они мисле да сам мазгов...

СЛОБОДАН: – Не разумем зашто се љутиш, Радиша... Предложио сам... Мислио сам... Тако би лакше поднели ...

БРАНКА: – Море, где ви шијете, докторе, ту се ми провлачимо!...

- РАДИША: *(Заврши претрети главом ка њој)*
 – Бранка!..
(Слободану)
 Разумем, брате!..
(Смиреније)
 Разумем.. Може. Ред је да их... Свакако... Али, овако ћемо; братски. Један теби – један мени... Е... Ти си увек могао да бираш, увек си био у заветрини, па, бирај и сад! Вољ' ти Вукоје, вољ' ти Живана?
- ПЕТРА: *(Крсти се зачуђено)*
 – Мудро, богами...
- БРАНКА: – Не крсти се, Пепи, мало и ти да переш сељачке гаће...
- РАДИША: *(Бранки, претрети)*
 – Ако ти само још једну чујем!..
- БРАНКА: *(Покајнички)*
 – Добро, добро, љубави..
(Полућласно, Живани)
 А што, нека пере госпођа...
- ПЕТРА: *(Увређено, Бранки)*
 – Јел'?!..
(Радознало, као)
 А зар их ви носите ?
- БРАНКА: – Носимо, носимо, госпођо. И то свилене – кинеске..
(Додаје)
 Са чипком...
- Саша и Вукоје млађи се смеју.*
- ПЕТРА: *(Начини ћесџ, као, изненађења и неверице)*
- СЛОБОДАН: – Можеш ли да замислиш Вукоја на шестом спрату и у оном велеградском кркланцу? Код тебе ће бити на земљи, мајаће се око куће и лакше ће поднети... Мајку ћемо ми...
- ВУКОЈЕ: *(Привидно мирно, савештодавно)*
 – Море, боље бацајте коцку...
- ПЕТРА: *(Љутишићо)*
 – Како то мислиш; ми?!.. Мене и не питаш...
- СЛОБОДАН: – А што бих те питао?! Мајка је моја...

- ПЕТРА: – Тако, значи?!
(Усїаје бесно)
Ако је само твоја – чувај је сам!.. Хо!.. Дај ми кључеве!.. Кључеве од кола ми дај!
- СЛОБОДАН: (Одмахује ѓлавом)
– Шта ти је, Пепи?
- ПЕТРА: – Ја ни своју мајку нисам... О!.. Кључеве ми дај!.. Нећу више да слушам... Хоћу кући...
- СЛОБОДАН: – Хоћеш кући? Иди, знаш пут...
- ПЕТРА: – Дај ми кључеве, Слободане!
- СЛОБОДАН: – Можеш и пешице, Петра...
- ПЕТРА: (Прилази му и овлаш ѓа руком удари)
– Скоїе! Бездушни скоїе!.. Пешице?..
- СЛОБОДАН: (Шалїво као иако му је неїријайїно)
– О, почели смо и да бијемо! Видиш ли ти ово, мој Вукоје?..
(Пеїри)
Нема. Не дам...
- ПЕТРА: (Сину)
– Кажи му ти, Вукоје!.. Узми их, вози ме одавде... Не могу више... Не могу, нећу...
- ВУКОЈЕ
МЛАЃИ: – То није предвиђено сценаријем, мама. Мораш до краја да одиграш своју улогу..
- ПЕТРА: (Помало хисїерично)
– Сине!.. Кажи му!...
(Слободану)
Чујеш ли?!.. Слободане, дај ми кључеве!..
- СЛОБОДАН: – И онако лоше возиш, а тек кад си узрујана!..
(Као шалїво)
Не желим да ти се нешто, не дај Боже... Сигурније је кад ти је пут под ногама...
- ВУКОЈЕ
МЛАЃИ: (Са своѓ месїа)
– Седи, Пепи! Смири се. Не драми, молим те... Заједно ћемо као и увек после представе...
(Полуѓласно Саши)
Сад су на реду сузе...

- ВУКОЈЕ: – Чу ли ти ово, Живана, леба ти? Слободан би да нас разведе под старе дане. Лош ти је рецепт, мој докторе! Педесет и кусур година Живана и ја трпимо једно друго, мучили смо се, стицали колико смо могли, школовали вас, а на крају дође време да нас ти разведеш...
- СЛОБОДАН: – Радиша је предложио...
(*Пејри*)
Још ниси кренула?...
- ПЕТРА: (*Почиње безгласно да ѿлаче. Седне ѿодаље од свих*)
– Бездушни касапине...
- ЖИВАНА: – Децо, немојте због нас да се свађате...
(*Прекорно*)
Вукоје, манити Вукоје... Зар не видиш, човече... Завадићеш ми децу...
- ВУКОЈЕ: (*Тера своје*)
– Ја, бре, и кад сам говеда продавао, дао сам их џумле, нисам их раздвајао, а ви бисте...
- МИЛИЦА: – Немој да ми се наљутиш, Радиша, али, и ја мислим да је за маму и тату најбоље да буду код тебе.
- БРАНКА: – Охо хо! Па, ови су се договорили!.. Говорила сам ти ја, Радиша...
(*Погледа са стѿрахом у Радишу*)
Хо...
- РАДИША: (*Пође ѿрешићи ка њој. Враиши се*)
- БРАНКА: (*Уѿлашено*)
– Добро, де... нећу више...
- СЛОБОДАН: (*Радиши, колебљиво*)
– Да нађемо неку млађу особу да им се овде нађе... Можда да их у дом...
- РАДИША: (*Набусиѿо*)
– Каква дом?
- СЛОБОДАН: – Дом за... Разумеш?..
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: (*С месѿа*)
– Чико, како не разумеш, тата мисли на Дом отписаних...

- СЛОБОДАН: (*Сину, прейтећи*)
 – Претерао си!
 (*Помирљиво*)
 Мали, много причаш! Не уплићи се, молим те..
 (*Радиши*)
 Тамо би били заједно и лепо збринути...
- РАДИША: – Знаш ли ти, човече, колико то кошта!?!... Одакле ми...
- ВУКОЈЕ: – Зар код своје деце да нас туђе руке?... Видиш ли, жено, шта смо посејали?..
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: (*Кроз смех*)
 – Од туђе руке мање боли, деда...
- СЛОБОДАН: – Разговарамо, тата. Тражимо најбоље решење...
- ВУКОЈЕ: – Живана и ја смо моје старце, као мало воде на длану ... А ви?...
- СЛОБОДАН: – Знам, разумем те, тата... Али; друга и другачија су то била времена. Сад... Није лако ни вама ни нама...
- ВУКОЈЕ: (*Привидно мирно*)
 – Па, да, разумем. Сад је најбоље да нас нема. Е, па Живана, да купимо два конопца, па ти о један, а ја о други орах...
- СЛОБОДАН: – Шта причаш, Вукоје?!.. Радиша и ја ћемо... Ресићемо... Је ли тако, Радиша?
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Деда, шта ће ти два конопца, довољан је један ...
- ВУКОЈЕ: (*Гледа га збуњено*)
 – Један?... Зашто један?
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: (*Смејући се*)
 – Па, тебе смо већ отписали
- САША: (*Кроз смех*)
 – Сахранили смо те, Вукоје...
- ВУКОЈЕ: (*Иронично*)
 – Па, јес' Право кажете...
- ЖИВАНА: (*Вукоју*)
 – Ако, ако!... Тако ти и треба. Сам си то тражио. Нека те сад зезају унуци...

- РАДИША: *(Љућииїо, младима)*
 – Ја вама рекох нешто?!... Ако вам устанем!..
(Слободану. Привидно мирно)
 Слажем се да ... Да их не одвајамо... Онда ћемо овако: Шест месеци код нас, шест код вас.. Поштено и братски... Другачије...
(Одмахује џлавом)
- СЛОБОДАН: *(Провокативно ка Пејри)*
 – Не знам, шта ће Пепи да каже...
- ПЕТРА: *(Окрене им леђа. Кроз шмркуї, за себе више)*
 – Ја сам невидљива...
- ЖИВАНА: – Ја одавде никада не мрдам...
- МИЛИЦА: *(Прилази Пејри и овлаш је заџри)*
 – Не плачи, снашо... Балканци... Не секирај се. Чула си; неће Живана и Вукоје никуд одавде...
- ПЕТРА: *(Оїреса раменима Милицину руку)*
- ВУКОЈЕ: *(Привидно мирно)*
 – Мислим да је то најбољи предлог... Пола године код једног, пола код другог.
(Дрїиво)
 Паметно. Братски...
(Као, радознао)
 Хоћемо ли и своје кревете да шетамо, или ћемо само багаш да сецамо?.
- Саша и Вукоје млађи се иїихо смеју.*
- БРАНКА: – Ма, хајде, Вукоје, имамо ми...
(Радиши)
 Је л' да, љубави...
- РАДИША: *(Бесно усїаје и ѡђе ка Бранки)*
 – Прекини са тим твојим „љубави“ Бога ти твога!..
 Ако ме још једном тако!...
- СЛОБОДАН: *(Хваїа џа за рукав)*
 – Шта ти је, Радиша?!.. Охлади мало... Седи, смири се...
- БРАНКА: *(Гледа их све заїањено)*
 – Шта сам то лоше?..
- РАДИША: *(Седа)*
 – На врх перчина си ми се попела с тим; љубави, па љубави... Заборавићу, бре, како се зовем!..

- БРАНКА: *(Још увек заїањена ѿчне ѿихо да ѿлаче)*
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: *(Саши, мислећи на Пеїру и Бранку)*
– Сад могу и у дуету...
- САША: – То је само летњи пљусак ... Зачас ће да престане.
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: – Код Петре читав дан ромиња...
- ВУКОЈЕ: *(Погледа снахе, али га ѿо не узбуђује)*
– Чу ли ти ово, Живана? Леба ми, паметна и сложна нам деца...
(Нарасїајући бес)
Као да смо роде, бре!
(Мирније)
Оне се, бар, на свој оцак враћају...
(Бесно)
Е, неће, не може тако, синови моји!...
- РАДИША: *(Смиреније, исїијајући ѿиће)*
– О, људи моји! О, људи моји!? Предложили смо, а ти; као да смо те каменом гађали..
- БРАНКА: *(Полућласно, ћледајући у Вукоја)*
– „Нит се води, нит се тера“...
- ЖИВАНА: *(Усїане нервозно)*
– Баш, вала. И у чутуру да га метнеш не можеш га погодити...
(Седа)
- ВУКОЈЕ: – Може, може, Живана, и мимо чутуре! Сад ћеш да видиш...
(Баца са себе ћуњ. Прилази јој)
Устани!..
- ЖИВАНА: – Шта ти је, зашто?
(Збуњена, колебљиво усїаје, ѿа седне)
- ВУКОЈЕ: – Устани!.. Устани кад ти кажем! .. Тако!.. Клекни сад!
- ЖИВАНА: – Ма, Вукоје, који ти је ћаво?! Зашто да... О!...
- ВУКОЈЕ: *(Одлучно)*
– На колена... На колена, кад ти кажем!
- ЖИВАНА: *(Клекне. Полућласно)*
– О, Боже, шта ме снађе... Децо!..

- РАДИША: *(Придиџне се, седне, ојей се подиџне збуњено)*
- ВУКОЈЕ: *(Наређује му џесћом да седне)*
- РАДИША: *(Седа џослушно)*
- ЖИВАНА: *(Дрхћаво, молећиво, колебљиво)*
– Мани се, Вукоје. Који те је џаво ноћас спопао?
- ВУКОЈЕ: *(Сћавља јој џоџачу на џлаву)*
– Држи рукама!
- САША: *(Гледа шћа Вукоје ради)*
– Ово сам већ видео у неком нашем филму...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: *(Саши)*
– Неће, ваљда да куне?
- САША: – Лапот, брате...
- ЖИВАНА: *(Послушно џрихваћа једном руком)*
– Јадна ја...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: – Ни видео, ни чуо...
- САША: *(Вукоју млађем)*
– Гледај, па ћеш заувек запамтити...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ *(Придиџне се и радознало џледа)*
- ВУКОЈЕ: – Обема. Живана!.. Обема рукама... Тако!.. Да се ниси макла!
(Одлази до куће и узима обрамицу)
- РАДИША: *(Полуџласно)*
– Како је луд он ће је...
- СЛОБОДАН: *(Радиши)*
– Само ти седи мирно...
- САША: *(Вукоју млађем)*
– Постаје драматично...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: – Шта ће му она мотка?
- САША: – Лапот, рекох ти... Сад ће дада да каже: Не убијам те ја, убија те твој хлеб...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЂИ: – Неће, ваљда, стварно?.. Какав црњак?! Ово морам да забележим! ...

- САША: – Кулминација драме коју ће главни јунак, надам се, само да одглуми.
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Мобилним, као камером, снима Вукоја и чийаву сцену)*
- ВУКОЈЕ: *(Враћа се. Сїавља обрамицу њред Радишом и Слободаном)*
– Изгрбавили смо се и она и ми док смо вам у паланку доносили. Пола вароши смо исхранили...
(Узима друзѹ ѡоґачу, ѡрекрсїи се, ѡљуби је, сїави на ѡеме и клекне крај Живане)
Хајде, синови моји!
- ЖИВАНА: *(Уїлашено)*
– Јеси ли полудео, човече?!
- ВУКОЈЕ: *(Преїећи)*
– Ђути, жено!
- ЖИВАНА: *(Преклињући)*
– Вукоје, не чини то деци...
- ПЕТРА: *(Окрене се ка сїолу. Гледа осветїнички у Слободана)*
– Лудак до лудака... Луда кућа...
- ВУКОЈЕ: – Хајде – братски. Пола – пола! Један Живану, други Вукоја! Пола – пола!.. Шта чекате?! Покажите се... Сложно, синови моји!
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: *(Док снима, Саши)*
– На овом би ми и Куросава завидео!..
- МИЛИЦА: *(Док ѡраїи једним оком шїа Вукоје ради, Пеїри)*
– Сви смо ми на свој начин несретни...
- ПЕТРА: *(Помирљиво клима ґлавом. Све ређе имркће)*
- РАДИША: *(У нарасїајућем бесу, ѡридиже се)*
– Ма, тебе треба! ...
- СЛОБОДАН: *(Смирено)*
– Радиша!... Седи и смири се!
- ВУКОЈЕ: – Шта је? Још се нисте договорили?
- БРАНКА: – Шта ти је, деда? Нисмо зато дошли...
- ЖИВАНА: – Ракија у бурету мирује...

- ВУКОЈЕ: – Доста, жено! Помоли се... Нека вам је од нас и од Бога просто... Ударајте, синови!.. Шта чекате?!
- САША: – Ја ово не могу више да ...
(Прилази Вукоју и љуби ѓа)
Нећемо тако, деда... Није то решење... Устани...
(Помаже му да усїане)
Доста је било комедије...
- ВУКОЈЕ: (Усїаје клецаво. Љуби ѿоѓачу и сїавља је на сїо)
– Е, мој Саша, мој Саша... Не стигла вас наша мука
(Хлебу коѓа љуби)
Опрости...
(Радиши и Слободану)
Немате ви муда...
(За себе)
Ни муда ни душу, синови моји...
- ВУКОЈЕ
МЛАЂИ: (Саши, ѿрекорно)
– Упропасти ми сцену, човече!
- САША: (Прилази Живани, узима ѿоѓачу и сїавља је на сїо.
Помаже јој да усїане и седне на сїолицу)
– Ма, шалио се Вукоје, нано... Он то онако...
(Шаљиво)
Криво му је што нема трубача...
- СЛОБОДАН: (Вукоју млађем, ѿолуѓласно)
– Ритуал који одражава подсвесну жељу старих да себе прикажу као жртве...
- ЖИВАНА: (Плачно, Вукоју)
– Убио те хлеб, да бог да... Што ми децу потресаш, луда главо...
- МИЛИЦА: (Чучи крај Пеїре. Заједно ѓледају ка сїолу)
– Знаш, Пепи, ја често кад сам изнервирана, кад имам неку муку, запевам...
- ПЕТРА: (Кроз шмркуїї)
– Ко ме је тада до песме...
- МИЛИЦА: – Па и није; али ја почнем... У инат... И да видиш; душа је прихвати и срце ми пропева... Хајде да пробамо заједно...

- ПЕТРА: *(Љуїиїїо, їолуїласно)*
– Ма и ти си, Милице... Мора да вас је Вукоје све у бунилу и пијан правио...
- ВУКОЈЕ: *(Сломљено)*
– Све су они заборавили. Ја нисам. Памтим од трнутка кад сте закмечали крај огњишта, кад сам орахе певајући садио, кад сам...
(Бесно)
Пола вароши смо, бре, дрвима огрејали...
- РАДИША: *(Очајно)*
– Нисмо, нисмо заборавили, тата!...
- МИЛИЦА: *(Пеїри)*
– Зар љубав није опијеност и бунило?.. Зато после..
(Почиње да їева)
Опадај лишће, лишће!
Опадај лишће из горе!
- ВУКОЈЕ: *(Узима обраицу)*
– Јесте, јесте!... Она није. Од ње ми још рамена трну!
(Заїгледа се у орахе, їа їодсїакнуїї Миличином їесмом, їочне обраицом да млаїи їо їранама. Ораси їадаїу, їадаїу їо їосуђу на сїолу и около, їадаїу..)
Трну рамена... Трну!.. И лево!... И десно... Оба још трну!..
- САША: *(Покушава да їа задржи)*
– Деда!? Немој, деда, никада их ниси...
- ВУКОЈЕ: – Пусти ме, Саша!... Хоћу!... Морам... Морам да не пукнем, сине...
- ЖИВАНА: *(Панично)*
– Јаој мени!... Полудео ми човек!..
- ВУКОЈЕ
МЛАЋИ: *(Свима)*
– Млати, Вукоје!.. Млати, деда! ... И ја бих... И овај орах... И ову грану, деда!..
- ЖИВАНА: *(Проба да їа заусїави)*
– Немој, Вукоје!.. Деца... Унуци...
- ВУКОЈЕ: *(Одїурне је бесно)*

- ЖИВАНА: *(Пада. С њода)*
 – Куку мени!.. Бес га ухватио... Леле мене!.. Не дајте му, децо!
- МИЛИЦА: *(Насијави ѓрцаво, кроз њлач, да њева)*
 „И покри, покри,
 И покриј моје трагове!..
- ВУКОЈЕ: *(Удара њо ѓранама)*
 – Падајте!.. Зрели... Синови моји!
(Млаији час један, час друѓи орах)
 Пола – пола!.. Пола – пола, а!
- ВУКОЈЕ
 МЛАЃИ: *(Обиѓрава око њеѓа. Приијио)*
 – Ову грану, деда!.. Ову!.. И ову!
- ПЕТРА: *(Сину)*
 – Вукоје!...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЃИ: – Ја би их секиром, деда!.. Да ти је донесем?
(Користи намерно Бошковоу подишјаилицу)
 Где је секира, роде мој рођени?
- ВУКОЈЕ: – Донеси, Вукоје!.. Донеси, донеси секиру!..
(Млаији даље)
- ПЕТРА: *(Усијаје и њође за њим)*
 – Сине!.. Стани, Вукоје!...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЃИ: *(Трчећи одлази ка дрвљанику)*
 – Оба, деда!.. Секиром треба оба!
- ПЕТРА: *(Панично)*
 – Слободане?!..
- РАДИША: *(Покушава да ѡриђе Вукоју, да ѓа задржи)*
 – Немој, тата!.. Престани!..
- СЛОБОДАН: *(Једини мирно све ѓледа и ѡвремено истија из чаше)*
 – Пусти га, Радиша... Удри, ударај, Вукоје!.. Јаче, јаче!...
- ВУКОЈЕ: *(Још ѡмамније удара у ѓране)*
 – Пола – пола!... Пола тамо – пола вамо!

- МИЛИЦА: *(Задржава Пеїру која покушава да иде за сином)*
 – Пусти их, Петра
(Пева)
 “Опадај лишће, лишће
 Опадај лишће из горе!”
- ПЕТРА: *(Хистерично)*
 – Престани, Милице!.. Као Бога те молим: престани!..
- МИЛИЦА: – Берба, берба, снашо... У берби се пева...
- ПЕТРА: – Ма, ви сте сви!... О, Боже, хоће ли икад да сване!?
- СЛОБОДАН: *(Иронично)*
 – Досад је, Петра, увек свитало...

Исїи и Димитрије.

- ДИМИТРИЈЕ: *(Улази на сцену и среће се са Вукојем млађим. Збуњено)*
 – Шта је ово, момче?
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: – Млатимо орахе, попе!...
- ДИМИТРИЈЕ: – Зар у ово доба?
(Крстїећи се їрилази сїолоу. Шаљиво)
 Помози Бог, добри људи и шашави Вукоје!
- ВУКОЈЕ: *(Као да га не їрїмећује настїави да млаїи їо орасима)*
- ДИМИТРИЈЕ: *(Крстїећи се)*
 – Који те ђаво спопао? Сачекај јутро, луда главо.
- ЖИВАНА: – Попио неку више, па му сад пао мерак...
- ВУКОЈЕ
 МЛАЂИ: *(Из дубине сцене)*
 – Нема секире, деда!...
- ВУКОЈЕ: *(Млаїећи, удара у сїјалицу. Мрак. Звездано небо над сценом. Мук. Пали се сїољна сїјалица на кући. Сенке се издужују и сцена је као несїварна. Пресїаје да удара їо їранама, сїїоји и їледа око себе као да се из їешкої сна їробудио. Осврће се їоїледом. Сломљено и уморно седа на їле крај једної сїабла и леђима ослони на њега)*

- БОШКО: *(Долазећи из куће, загледан у небо)*
– Звезде!.. Народе, погледајте у небо!
(Занесено)
Изројило се небо звездама!
- РАДИША: – О, људи моји!?!.. Јебале те звезде!.. Сад си нашао у небо да гледаш!
(Милици, њреџећи)
Престани!.. Чујеш ли, Милице?!.. И ти си нашао кад ћеш да ... О, људи моји, људи моји...
- БРАНКА: – Нека пева кад јој је до певања..
- ПЕТРА: – Боже, какав грозоморан сан! ...
(Полуѓласно)
Где сам ја то залутала?... Хоћу ли се икад пробудити?
(Кивно)
Ако, ако ми је...
- ЖИВАНА: *(Прилази Вукоју, сџавља му руку на раме)*
– Црни Вукоје... Црни, мој Вукоје...
(Скрушено седа крај њеѓа)
- ВУКОЈЕ
- МЛАЃИ: *(Пролазећи крај Вукоја овлаш ѓа њомилује њо ѓлави, сажалњиво као)*
– Сироче Живанино...
- БРАНКА: *(Пеџри)*
– Није то сан, Петра. Село... Наше лепо село, драга моја...
- ДИМИТРИЈЕ: – Шта учини, шашави Вукоје?
- БОШКО: *(Прилазећи сџолу)*
– Зашто сте у мраку, роде мој рођени?
- САША: – Деда смлатио дан...
- ВУКОЈЕ
- МЛАЃИ: *(Са заносом, њрилазећи сџолу, њоцуџкујући)*
– Беремо, беремо!.. Млатимо, млатимо!.. Обарамо звезде!..
- БРАНКА: *(Бошку, ширећи руке као да ће ѓа заѓрлиџи)*
– Романтика, зете мој! ...
- САША: *(Полази ка кући)*
– Донећу нову сијалицу!

БОШКО: *(Задивљено заљедан у небо обилази у круґ око сїо-ла)*
– Народе!.. Народе мој... Роде мој рођени, гледајте...
Подигните главе, погледајте увис... Гледајте, како је
пуно и звездано небо над нама!..

*Вукоје и Живана љледају у љло, Димїїрије уїорно и їрекорно у
љледаоце а осїали у вис.*

ЗАВЕСА